

Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte samt uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen

Diarienummer: I2019/03306/DF, I2019/01036/DF (delvis), I2019/01361/DF (delvis), I2019/02220/DF, I2020/03366, I2020/02753, I2019/03307/DF, I2019/01412/DF, I2019/01447/DF, I2020/03367 I2020/02753 (delvis)

Slutrapport 2021-12-01

Ärendenummer 2019:582, 2019:585

Sammanfattning

Denna slutrapport avser de två uppdragen uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte samt uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen.

Arbetet som genomförts under den förlängda uppdragstiden har varit gemensamt för de båda uppdragen. Vi har därför valt att göra en gemensam redogörelse för båda uppdragens arbete. Uppdragstagarna står tillsammans bakom rapporten.

Arbetet har genomförts i samverkan mellan Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Myndigheten för digital förvaltning (DIGG), Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Naturvårdsverket, Riksarkivet, Skatteverket, Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Trafikverket i enlighet med de förslag som lämnades i delrapporterna 29 januari 2021.

Myndigheterna redovisade i delrapporterna i januari 2021 att det behövs ett tydligt rättsligt stöd för den verksamhet som myndigheterna ska bedriva inom infrastrukturen, inbegripet den samordnade hanteringen av grunddata. För detta syfte föreslog myndigheterna två förordningar, för att reglera myndigheternas verksamhet. Arbetet ska fortskrida och behovet av ett tydligt rättsligt stöd för myndigheternas åtaganden kvarstår.

För att tydliggöra och visa på hur infrastrukturen och grunddataramverket kan användas och skapa värde, har några användarscenarion tagits fram för att exemplifiera hur offentlig förvaltning kan ansluta sig till infrastrukturen och använda relevanta byggblock och nationella grunddata från grunddatadomänerna.

Genomförda nyttoanalyser visar estimerade nyttor för byggblock, grunddataramverk och grunddatadomäner på närmare 10 miljarder kronor under en tioårsperiod.

En förutsättning för att nyttor ska kunna realiseras är att byggblock och grunddatadomäner kommer att fungera på det sätt som är tänkt samt att offentliga aktörer, såsom myndigheter, kommuner och regioner kommer att använda dessa

byggblock samt använda och tillgängliggöra nationella grunddata. Det innebär i sin tur utvecklingskostnader för infrastrukturen samt transformationskostnader för utveckling och implementering i samhället. Dessa kostnader ingår inte i nyttoberäkningarna. Bedömningen är dock att nyttorna överstiger kostnaderna.

Med utgångspunkt i det som redovisats angående finansiering i delredovisningen, har ingående myndigheter genomfört en fördjupad analys kring långsiktig finansiering för infrastrukturen. Ingående myndigheter rekommenderar att infrastrukturen bör utgöra en samhällsinvestering eftersom det ger riksdag och regering bättre förutsättningar att styra och följa upp investeringar genom den investeringsplan som lämnas i budgetunderlaget.

Slutligen föreslås att:

- Den befintliga långsiktiga planen för infrastrukturen utgör även strategisk plan för samhällsinvesteringar kopplade till infrastrukturen.
- Infrastrukturansvarig myndighet (DIGG) får i uppdrag att ansvara för framtagande av investeringsplan för samhällsinvesteringar för infrastrukturen i enlighet med framtagen samordningsmodell för infrastrukturen, som en del av sitt budgetunderlag. DIGG ansvarar därmed för att prioritera turordningen i investeringsplanen utifrån beroenden och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och därmed också lämna rekommendation till regering och riksdag.
- Infrastrukturansvarig myndighet får en strategisk roll i att bedöma vilka projekt och genomföranden som bör klassificeras som samhällsinvesteringar.
- För de utökade uppgifterna bör infrastrukturansvarig myndighet tillföras anslagsmedel.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
1 Inledning	5
1.1 <i>Genomfört arbete i tidigare uppdrag</i>	5
1.1.1 Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte	5
1.1.2 Uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen	9
1.2 <i>Genomfört arbete under förlängt uppdrag</i>	11
1.2.1 Infrastrukturansvarig	13
1.2.2 Samordningsforum och samverkan.....	13
1.2.3 SDG-förordningens krav och påverkan på infrastrukturen	15
1.2.4 En digital infrastruktur för välfärden	15
1.2.5 Kompetensområden.....	16
1.2.6 Byggblock och grunddatadomäner	17
1.2.7 Nationellt ramverk för grunddata	19
1.2.8 Rättsliga förutsättningar	20
2 Användning och nytta av infrastrukturen och grunddataramverket	22
2.1 <i>Användarscenario - "Linda vill ha hjälp med att ansöka om serveringstillstånd"</i>	25
2.1.1 Nyttoanalys	28
2.2 <i>Användarscenario - "Petra och utvecklingsteamet ska utveckla en digital tjänst"</i>	29
2.2.1 Nyttoanalys	33
2.3 <i>Användarscenario - "EU-medborgare vill studera i Sverige"</i>	36
2.3.1 Nyttoanalys	38
2.4 <i>Användarscenario - "Jag står utan arbete och behöver tillfällig försörjning"</i>	40
2.4.1 Nyttoanalys	43
2.5 <i>Användarscenario - "Företaget Stinas hästsport vill etablera sig och bygga butik"</i>	45
2.5.1 Nyttoanalys	47
2.6 <i>Genomförda nyttoanalyser inom området</i>	50
2.6.1 Nyttoanalyser för byggblock	51
2.6.2 Nyttoanalyser för grunddata	51
2.6.3 Andra genomförda nyttoanalyser.....	53
3 Finansiering av infrastrukturen	55

1 Inledning

Denna slutrapport avser de två uppdragen uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte samt uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen.

I rapporten har *den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte* förkortats till infrastrukturen och *det nationella ramverket för grunddata inom den offentliga förvaltningen* har förkortats till grunddataramverket. Avsnittet innehåller en beskrivning av genomfört arbete i tidigare uppdrag samt genomfört arbete under de förlängda uppdragen.

1.1 Genomfört arbete i tidigare uppdrag

I avsnittet redovisas sammanfattning av givna uppdrag och av dem lämnade rapporter och redovisningar.

1.1.1 Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte

Regeringen uppdrog¹ 11 december 2019 åt Bolagsverket, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, DIGG, MSB, Riksarkivet samt Skatteverket att tillsammans etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte.

Arbetet skulle ta utgångspunkt i de förslag som presenterats i rapporten² från regeringsuppdraget om säkert och effektivt informationsutbyte inom den offentliga sektorn. Myndigheterna rapporterade där om genomförd behovsanalys där man identifierat och prioriterat förvaltningsgemensamma behov. Behovsanalysen lyfte prioriterade behov kopplade till informationshantering, tillit och säkerhet, informationsutbyte och digitala tjänster. Man genomförde också en

¹ Regeringen, *Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte*, Stockholm, 2019, <https://www.regeringen.se/4a664e/contentassets/bdeff2bd4425482da7759c4cbca0e2ce/uppdrag-att-etablera-en-forvaltningsgemensam-digital-infrastruktur-for-informationsutbyte.pdf>, läst 2021-11-25

² Bolagsverket, DIGG, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, Skatteverket, *Säkert och effektivt informationsutbyte inom den offentliga sektorn*, Sundsvall, 2019, <https://www.digg.se/49c51d/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/slutrapport-sakert-och-effektivt-informationsutbyte-inom-den-offentliga-sektorn.pdf>, läst 2021-11-25

omvärldsanalys där befintliga nationella lösningar för informationsutbyte och lösningar från omvärlden beskrevs och analyserades för att ta tillvara på lärdomar och insikter. Omvärldsanalysen visade att de nationella befintliga lösningarna behöver kompletteras med gemensamma regelverk, standarder och förvaltningsgemensamma byggblock för att möjliggöra ett överskridande utbyte mellan sektorer i det offentliga och med privat sektor. Det bedömdes inte lämpligt att ersätta dagens befintliga infrastruktur med en lösning från omvärlden. Utifrån analyserna föreslog myndigheterna att det skulle finnas fyra kategorier av förvaltningsgemensamma byggblock i ett ekosystem med förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte. Lösningen beskrevs som en konceptuell arkitektur och förslag lämnades även gällande styrformer och reglering av ansvar för byggblocken. De fyra kategorierna var digitala tjänster, informationsutbyte, informationshantering samt tillit och säkerhet. För att realisera byggblocken föreslog myndigheterna ett antal förutsättningsskapande åtgärder som bedömdes vara nödvändiga första steg mot ett säkrare och effektivare informationsutbyte. Myndigheterna föreslog att regeringen skulle säkerställa en nationell styrform för att kunna besluta om aktiviteter för utveckling och realisering av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte. Vidare föreslogs nya regeringsuppdrag och finansiering för att analysera, utveckla och realisera en färdplan och realisera de prioriterade byggblocken.

En delredovisning³ lämnades till regeringen den 28 februari 2020. Delredovisningen innehåller en första övergripande version av en långsiktig plan för arbetet med etableringen av infrastrukturen.

Till denna första version av planen genomfördes en övergripande bedömning av kostnaderna, för åren 2021 – 2023, förknippade med att utveckla och förvalta de olika byggblocken. Därutöver gjordes en bedömning av kostnaderna för att etablera och upprätthålla den struktur där myndigheterna tillsammans hanterar utveckling och förvaltning av infrastrukturen.

³ DIGG, *Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte – delredovisning 2020-02-28*, Sundsvall, 2020, <https://www.digg.se/4a3a8f/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/uppdrag-att-etablera-en-forvaltningsgemensam-digital-infrastruktur-for-informationsutbyte.pdf>, läst 2021-11-25

Ytterligare en delredovisning⁴ lämnades till regeringen den 29 januari 2021.

Delredovisningen lämnade förslag på en struktur för styrning av arbetet med infrastrukturen, förslag på författning som reglerar myndigheternas uppgifter och ansvar, en långsiktig plan för arbetet samt redovisning av arbetet med enskilda byggblock. Av delredovisningen framgår att infrastrukturen stärker det offentliga förmåga att leverera enkel, effektiv, säker och innovativ digital service samt att infrastrukturen leder till minskad suboptimering i offentlig förvaltning, vilket skapar nyttor brett i samhället för offentlig sektor, för medborgare och för företag. Försörjning av grunddata tillsammans med informationsutbyte genom infrastrukturen kan med tiden antas bli alltmer kritiskt för samhällets effektivitet, funktionalitet och säkerhet.

Det framgår av delredovisningen att det pågående arbetet delas in i två olika områden: utveckla de konkreta byggblocken med därtill kopplade produkter och tjänster samt utveckla förmågan att styra och stödja. Etableringen av strukturen för styrning balanseras i takt med utvecklingen av byggblocken och grunddatadomäner. Delredovisningen innehåller också en långsiktig plan som omfattar planerade milstolpar för hur detta ska genomföras.

Infrastrukturen utgörs av olika byggblock som vart och ett skapar nytta genom att skapa förutsättningar för annan digital utveckling. Utvecklingen av respektive byggblock drivs framåt genom de olika aktörer som har tagit på sig ett utrednings- eller utvecklingsansvar. Arbetet delas in i olika faser. Fem byggblock fanns i den tidiga idéfasen. Sex byggblock fanns i analys och krav-fasen. I utvecklingsfasen fanns tre byggblock. Redan sedan tidigare fanns två byggblock i fasen förvaltning. I uppdraget ingick att påbörja framtagningen av minst tre byggblock vilket bedömdes vara uppfyllt. Infrastrukturens utveckling och förvaltning behöver struktur för styrning. En infrastrukturansvarig leder det strategiska arbetet i samråd och samverkan med andra. Olika kompetensområden samlar expertkompetenser som stödjer arbetet. Även den fortsatta styrningen av infrastrukturen och grunddatadomäner inklusive grunddataramverket föreslås ske

⁴ Bolagsverket, DIGG, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, MSB, Riksarkivet, Skatteverket, *Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte – delredovisning 2021-01-29*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4905d9/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/delredovisning_etablera_digital_infrastruktur_20210129.pdf, läst 2021-11-25

med gemensam styrningsstruktur. För att infrastrukturen ska vara säker och hållbar över tid krävs styrning av och arbete med informationssäkerhet. Inom uppdraget togs det fram en plan och arbete påbörjades med de första stegen för införande av ett fullt utvecklat systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete. Styrning kopplad till krav och säkerhetsåtgärder togs fram för att stötta i uppdraget och en modell och metod för genomförande av riskvärdering.

Utveckling, förvaltning, styrning och användning av infrastrukturen behöver finansieras, vilket främst föreslogs ske genom anslag. Anslagsfinansiering bedöms skapa bättre förutsättningar för att hantera förvaltningsgemensamma byggblock på ett långsiktigt och stabilt sätt. Det i sin tur ökar även möjligheterna och incitamenten för att infrastrukturen och grunddataramverket ska användas på ett sådant sätt som är avsett. Anslaget kan tillföras genom en omfördelning av anslag inom staten, en lämplig fördelningsnyckel kan vara en procentsats baserad på respektive myndighets förvaltningsanslag. Deltagande myndigheter konstaterade att finansiering via avgifter i många fall motverkar användning och anslutning. Om avgiftsfinansiering blir aktuell förordades en modell där avgiften inte är transaktionsbaserad utan utgörs av en årsavgift eller liknande prenumeration.

Enligt regeringsbeslut⁵ 17 december 2020 ska slutrapportering av uppdraget ske av DIGG till Regeringskansliet senast den 1 december 2021. Av slutrapporteringen ska det särskilt framgå hur den offentliga förvaltningen kan använda sig av den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte och vilken nytta sådan användning medför för den enskilda statliga myndigheten, kommunen eller regionen, samt för den offentliga förvaltningen som helhet.

⁵ Regeringen, *Framställning av förlängd tid för uppdraget att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte*, Stockholm, 2020, <https://www.regeringen.se/4b047b/contentassets/7855b21d513a4cc68f3c0f756a470b73/framställning-om-forlangd-tid-for-uppdraget-att-etablera-en-forvaltningsgemensam-digital-infrastruktur-for-informationsutbyte>, läst 2021-11-25

1.1.2 Uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen

Enligt regeringsbeslut⁶ 11 december 2019 uppdrogs åt Bolagsverket, DIGG, Lantmäteriet, MSB samt Skatteverket att tillsammans etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen, i enlighet med de förslag som lämnats i slutrapporten från uppdraget om säker och effektiv tillgång till grunddata⁷. I den slutrapporten framgår att Bolagsverket, Lantmäteriet och Skatteverket under våren 2018 fick i uppdrag att – tillsammans med DIGG som samordnande myndighet - analysera och ta fram förslag på gemensamma riktlinjer för grunddata. Inom ramen för uppdraget användes grunddata för att beskriva *uppgifter, inom offentlig förvaltning, som flera aktörer har behov av och som är viktiga i samhället*. Som en del i uppdraget genomfördes en behovsanalys med syfte att identifiera behov av och nytta med grunddata. Några av de nyttor som identifierades var att aktörer ges tillgång till standardiserade grunddata med känd åtkomlighet, kvalitet och aktualitet, tillgång till grunddata skapar en potential för effektivisering samt bättre kontroll och styrning och att digitaliseringen av de offentliga processerna underlättas och påskyndas.

Erfarenheter från andra länder visar på att det finns stora positiva samhällsekonomiska effekter kopplat till ett tillgängliggörande och avgiftsfritt användande av grunddata. Nyttorna realiserar främst i form av besparingar när det kommer till minskning av administrativ börda, minskade kostnader och tidsvinster. Myndigheterna enades om egenskaper för standardiserade grunddata och föreslog också ett antal gemensamma principer och riktlinjer för standardiserade grunddata. Myndigheterna såg också ett behov av en tydligare styrning och andra förutsättningskapande åtgärder för att kunna erbjuda grunddata som öppna data.

För att tydliggöra ansvaret för och öka standardiseringen av grunddata föreslogs att ett nationellt ramverk för grunddata etableras, dessutom föreslogs att

⁶ Regeringen, *Uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen*, Stockholm, 2019, https://www.regeringen.se/4afa4f/contentassets/097e6a7f08834130bda064ed9f5b5115/uppdrag-att-etablera-nationellt-ramverk-for-grunddata-inom-den-offentliga-forvaltningen_bolagsverket.pdf, läst 2021-11-25

⁷ Bolagsverket, DIGG, Lantmäteriet, Skatteverket, *Uppdrag om säker och effektiv tillgång till grunddata*, Sundsvall, 2019, <https://www.digg.se/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/slutrapport-uppdrag-om-saker-och-effektiv-tillgang-till-grunddata.pdf>, läst 2021-11-25

grunddatadomäner etableras för, i ett första steg, företag, person och fastighetsinformation och geografisk information.

En första delredovisning⁸ lämnades till regeringen 28 februari 2020. Delrapporten innehöll en första övergripande plan med utveckling av grunddataramverket, anslutning av nya grunddatadomäner samt en redogörelse för intäktsbortfall för myndigheterna om grunddata görs avgiftsfritt samt uppskattade kostnader för vidareutveckling av grunddataramverket samt grunddatadomänerna.

En andra delredovisning⁹ lämnades till regeringen 29 januari 2021. I delredovisningen framgick att grunddataramverket är ett styrdokument inom infrastrukturen. Arbetet med att förvalta och utveckla grunddataramverket kommer att ske inom kompetensområde grunddata.

Nationella grunddata är uppgifter, inom offentlig förvaltning, som flera aktörer har behov av, som är viktiga i samhället och som uppfyller överenskomna egenskaper, principer och riktlinjer.

De överenskomna egenskaperna är att nationella grunddata (1) produceras av offentliga aktörer, (2) används av flera konsumenter, (3) är viktiga i samhället, (4) följer överenskomna regler. De överenskomna principerna och riktlinjerna är att nationella grunddata ska (1) ge samhällsnytta, (2) kunna nyttjas effektivt och enkelt, (3) stödja ”en uppgift en gång”, (4) följa fastställda krav, (5) vara kombinerbara, (6) beskrivas, (7) behandlas på ett säkert sätt.

Regeringen beslutade¹⁰ 17 december 2020 att slutrapportering av uppdraget ska ske av DIGG till Regeringskansliet senast den 1 december 2021. Av slutrapporteringen ska det särskilt framgå hur den offentliga förvaltningen kan använda sig av det nationella ramverket för grunddata och vilken nytta sådan

⁸ DIGG, *Uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen – delrapport 2020-02-28*, Sundsvall, 2020, <https://www.digg.se/4a3a94/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/uppdrag-att-etablera-ett-nationellt-ramverk-for-grunddata-inom-den-offentliga-forvaltningen.pdf>, läst 2021-11-25

⁹ Bolagsverket, DIGG, Lantmäteriet, MSB, Skatteverket, *Uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen – delredovisning 2021-01-29*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4905d9/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/delredovisning_etablera_nationellt_ramverk_for_grunddata_20210129.pdf, läst 2021-11-25

¹⁰ Regeringen, *Framställning om förlängd tid för uppdraget att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen*, Stockholm, 2020, <https://www.regeringen.se/4b0391/contentassets/c1677771d6e0417f98251ef6031d574b/framställning-om-forlangd-tid-for-uppdraget-att-etablera-ett-nationellt-ramverk-for-grunddata-inom-den-offentliga-forvaltningen>, läst 2021-11-25

användning medför för den enskilda statliga myndigheten, kommunen eller regionen, samt för den offentliga förvaltningen som helhet.

1.2 Genomfört arbete under förlängt uppdrag

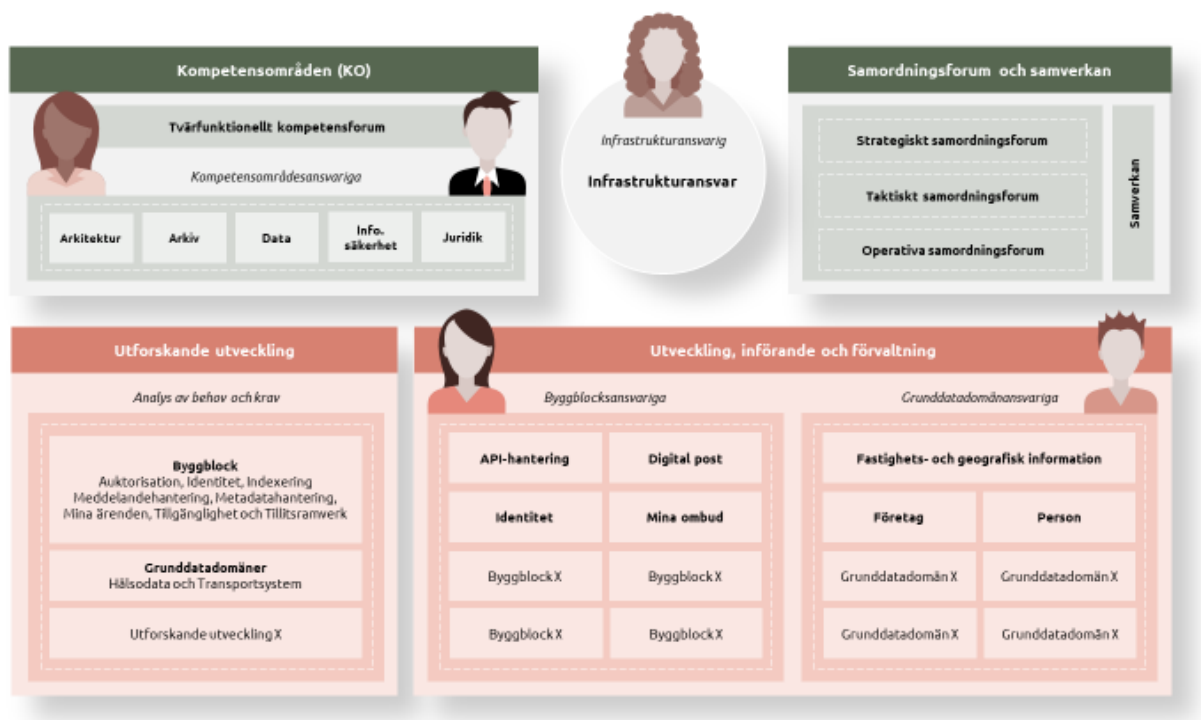
Arbetet som genomförts under den förlängda uppdragstiden har varit gemensamt för de båda uppdragen. Vi har därför valt att göra en gemensam redogörelse för båda uppdragens arbete. Uppdragstagarna står tillsammans bakom rapporten.

Arbetet har genomförts i samverkan mellan Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, DIGG, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, MSB, Naturvårdsverket, Riksarkivet, Skatteverket, SKR och Trafikverket i enlighet med de förslag som lämnades i delrapporterna 29 januari 2021.

Under genomförandet av det förlängda uppdraget har arbetet med att etablera grunddatadomäner och utveckla byggblock drivits parallellt med etableringen av infrastrukturens alla samordnande och stödjande delar.

Kärnan för arbetet har varit den styrstruktur och det arbetssätt som beskrevs i den delredovisning¹¹ som lämnades till regeringen den 29 januari 2021.

¹¹ Bolagsverket, DIGG, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, MSB, Riksarkivet, Skatteverket, *Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte – delredovisning 2021-01-29*, Sundsvall, 2021,
https://www.digg.se/4905d9/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/delredovisning_etablera_digital_infrastruktur_20210129.pdf, läst 2021-11-25

Figur 1 Struktur för styrning av infrastrukturen.

Inom ramen för strukturen har DIGG samordnat genomförandet av:

- Utforskande utveckling samt utveckling, införande och förvaltning av grunddatadomäner och byggblock i enlighet med den långsiktiga planen och dess överenskomna milstolpar.
- Framtagning och etablering av processer och arbetsätt för olika delar av infrastrukturen. Dessa beskriver till exempel hur beslut fattas om utveckling, uppföljning och finansiering.
- Framtagning av en samverkansöverenskommelse, *Överenskommelse om samverkan inom den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte*, vilken formaliserar samverkan och styrning inom infrastrukturen.
- Uppdatering av den långsiktiga planen för infrastrukturen. Planen innehåller de milstolpar som finns för infrastrukturen på strategisk, taktisk och operativ nivå. Under vintern 2021/2022 kommer en kommunikativ version av den långsiktiga planen att tas fram i syfte att tydliggöra när olika delar av infrastrukturen kommer att finnas på plats. Här tas också den

nationella datastrategin¹² samt Svenskt ramverk för digital samverkan¹³ i beaktande.

- Genomfört en fördjupad analys kring långsiktig finansiering av infrastrukturen.
- Framtagning av ett kommunikativt namn för infrastrukturen. Resultatet av namngivningsarbetet kommer att kommuniceras fristående från rapporten.
- Tagit fram en metod för nyttoanalyser¹⁴ och använt denna metod i byggblock och grunddatadomäner för att säkerställa att den utveckling som föreslås och sker skapar reell nytta.

1.2.1 Infrastrukturansvarig

I rollen som infrastrukturansvarig har DIGG bland annat:

- Samordnat arbetet med infrastrukturen.
- Hanterat och fördelat anslagsmedel för infrastrukturen, till exempel fattat beslut om finansiering av olika delar av infrastrukturen.
- Genomfört statusuppföljning från infrastrukturens olika delar byggblock, grunddatadomäner och kompetensområden.
- Statusrapporterat framdrift samt nyttjande av anslagsmedel för förvaltningsgemensam digital infrastruktur (anslag 2:7, ap.1.).Rapporterat ekonomiska prognoser.
- Tagit fram indikatorer för användning av byggblock och grunddatadomäner
- Etablerat ett risksamordningsansvar för infrastrukturen.

1.2.2 Samordningsforum och samverkan

Samordningsforumen har som syfte att bidra till infrastrukturens utveckling, förvaltning och nyttjande. Forumen ska i och med detta stötta infrastrukturansvarig och övriga ansvariga aktörer inom infrastrukturen.

¹² Regeringen, *Data – en underutnyttjad resurs för Sverige: En strategi för ökad tillgång av data för bl.a.artificiell intelligens och digital innovation*, Stockholm, 2021, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/en-nationell-datastrategi/>, läst 2021-11-25

¹³ DIGG, *Svenskt ramverk för digital samverkan*, Sundsvall, 2020, <https://www.digg.se/utveckling-av-digital-forvaltning/svenskt-ramverk-for-digital-samverkan>, läst 2021-11-25

¹⁴ Den nuvarande beräkningsmetoden kommer att utvecklas för att även ta hänsyn till kostnadsperspektivet, exempelvis uppskattade transformationskostnader för utveckling och implementering i samhället. Det kommer att ge en tydligare helhetsbild och underlag för prioritering.

De aktörer som deltar i samordningsforumen är de som

- har ett ansvar för infrastrukturen
- har ett ansvar för byggblock eller grunddatadomän
- har ett ansvar för ett kompetensområde
- har ett ansvar för utforskande utveckling gällande byggblock eller grunddatadomän (föreslås ges en adjungerad plats inför beslut om etablering)
- erbjuds en plats för att tillföra ett relevant perspektiv

Samordningsforum på operativ, taktisk och strategisk nivå har nu etablerats och har en löpande verksamhet.

I samordningsforumen ingår Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, DIGG, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, MSB, Riksarkivet, Skatteverket, SKR och Trafikverket. DIGG leder forumen. Arbetsförmedlingen och Trafikverket är nyast i forumen. Arbetsförmedlingen har bjudits in mot bakgrund av att man driver byggblocket Min profil och Trafikverket har bjudits in baserat på ansvaret för grunddatadomän Transportsystem. Båda dessa är i fasen utforskande utveckling.

Dialog har förts kontinuerligt under uppdraget med alla utpekade samverkansparter för att dels tillvarata deras kunskaper under uppdragets genomförande och dels hitta roller för aktörerna inom ramen för den långsiktiga samverkan. SKR, Post- och telestyrelsen, SCB och Försvarsmakten har hittat former för samverkan i det fortsatta arbetet inom ramen för infrastrukturen. Säkerhetspolisen och Integritetsskyddsmyndigheten deltar i det praktiska arbetet i infrastrukturen utifrån sina roller, exempelvis inom ramen för kompetensområde informationssäkerhet. Riksarkivet ansvarar för ett eget kompetensområde med fokus på arkivfrågor.

Under uppdraget har löpande kommunikation kring infrastrukturen och dess utveckling skett via DIGG:s webbplats. Det har dessutom genomförts digitala informationsmöten den första tisdagen i varje månad med mellan 150 och 200 deltagare företrädesvis från statliga myndigheter, kommuner och regioner. Information om dessa möten finns på DIGG:s webbplats och deltagare från både privat och offentlig sektor har möjlighet att delta.

Representanter från uppdraget har deltagit som föreläsare vid konferenser och riktade kommunikationsinsatser mot olika organisationer har genomförts.

Ytterligare arbete är planerat kring samverkan med olika sektorer och andra initiativ, men detta arbete är ännu i sin linda och kommer att utvecklas.

1.2.3 SDG-förordningens krav och påverkan på infrastrukturen

Inom EU har beslutats att skapa en gemensam digital ingång till Europa och att en uppgift bara ska måsta lämnas en gång till offentliga aktörer på ett antal områden. Detta framgår i SDG-förordningen¹⁵. För att möta behoven från SDG-förordningen har under hösten genomförts en analys över vilka komponenter (byggblock och grunddatadomäner) som skulle kunna stödja det nationella genomförandet. Utifrån denna analys identifieras vilka delmängder/beståndsdelar av komponenterna som beroendet kopplar till och därigenom finns möjlighet att fokusera utvecklingen av dessa delar.

1.2.4 En digital infrastruktur för välfärden

Vad gäller utvecklingen av välfärdens digitala infrastruktur så är en förutsättning för detta en väl utformad och genomgående samverkan mellan såväl de centrala som stödjande aktörer inom dessa sektorer. För att möta detta behov har ett arbete initierats för att beskriva och etablera olika samverkansformer. Dessa samverkansformer sträcker sig från grund (innehållsmässigt), men bred (grupp av mottagare) informationsspridning till mer djupgående tematisk (till exempel digitalisering av skolan) samverkan eller utifrån en samverkan som är mer utmaningsdriven (till exempel utifrån en specifik frågeställning eller utmaning). För att etablera denna samverkan kopplat till välfärdens behov kommer SKR att spela en viktig roll i att facilitera denna gentemot sina medlemmar och idag redan etablerade nätverk.

Inom analysuppdraget kring kommuners och regioners förutsättningar för att delta i den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen^{16, 17} för

¹⁵ Europeiska unionen, *EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2018/1724 av den 2 oktober 2018 om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012*, Bryssel, 2018, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1724&from=EN>, läst 2021-11-25

¹⁶ Regeringen, *Uppdrag att genomföra en analys om förutsättningar för kommuners och regioners deltagande i den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen*, Stockholm, 2020, <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2020/09/uppdrag-att-genomfora-en-analys-om-forutsattningar-for-kommuners-och-regioners-deltagande-i-den-forvaltningsgemensamma-digitala-infrastrukturen/>, läst 2021-11-25

¹⁷ Regeringen, *Ändring av uppdraget att genomföra en analys om förutsättningar för kommuners och regioners deltagande i den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen*, Stockholm, 2021,

informationsutbyte har en mer djupgående analys genomförts kopplat till behoven av samverkan med såväl kommuner, regioner och privata utförare.

1.2.5 Kompetensområden

Ett antal kompetensområden samt ett tvärfunktionellt arbete har skapats för att stödja infrastrukturansvarig, byggblocks- och grunddatadomänansvariga samt infrastrukturen som helhet. Kompetensområdena ska stå för expertkunskap inom respektive område och tillsammans kunna skapa kunskap och underlag som behövs för infrastrukturens styrning och framväxt. Utöver de kompetensområden som etablerats finns även ett tvärfunktionellt forum för samverkan mellan de olika områdena, som leds av DIGG.

Den myndighet som är huvudansvarig för arbetet är listad inom parentes.

De kompetensområden som har etablerats är:

- Arkitektur (DIGG)
Utvecklar, samordnar och koordinerar det förvaltningsgemensamma arkitekturarbetet.
- Informationssäkerhet (MSB)
Utvecklar, driver och ständigt förbättrar ett förvaltningsgemensamt systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete som bygger på deltagande organisationers interna informationssäkerhetsarbete.
- Juridik (DIGG)
Ger stöd och vägledning i juridiska frågor.
- Data (DIGG)
Innehåller sakområdena grunddata och öppna data. Sakområde grunddata ansvarar för grunddataramverket och sakområde öppna data genomför främjande aktiviteter för ökad medvetenhet om öppna data.
- Arkiv (Riksarkivet)
Ger stöd och vägledning i arkivfrågor.

<https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2021/04/andring-av-uppdraget-att-genomfora-en-analys-om-forutsattningar-for-kommuners-och-regioners-deltagande-i-den-forvaltningsgemensamma-digitala-infrastrukturen/>,
läst 2021-11-25

1.2.6 Byggblock och grunddatadomäner

Infrastrukturens byggblock och grunddatadomäner finns beskrivna på DIGG:s webbplats¹⁸. Arbetet med både byggblock och grunddatadomäner har bedrivits på två nivåer, dels det förutsättningsskapande och stödjande kopplat till byggblocken och domänerna som helhet, dels det konkreta genomförandearbete som beskrivs i respektive byggblock och grunddatadomän.

Det förutsättningskapande arbetet har primärt handlat om stöd och samordning av infrastrukturens grunddatadomäner och byggblock. Detta har bland annat genomförts i form av bilaterala möten/avstämningar och så kallade storrumskoordineringar där alla byggblocksansvariga och grunddatadomänansvariga har träffats för att koordinera sitt arbete samt identifiera och hantera de beroenden som finns.

Kopplat till nyttjandet av byggblocken och grunddatadomänerna har även ett antal scenarion utarbetats. Dessa scenarion syftar till att visualisera och tydliggöra hur infrastrukturen kan användas och vilken nytta den kan skapa, se avsnitt 0 nedan.

Inom byggblock och grunddatadomäner pågår genomförandearbete i olika former. Arbetet har delats upp i två olika genomförandefaser, en för utforskande utveckling och en för utveckling införande och förvaltning.

Den utforskande utvecklingen har omfattat ett antal byggblock och två potentiella grunddatadomäner.

Den myndighet som är huvudansvarig för arbetet är listad inom parentes.

Byggblock:

- Auktorisation (DIGG). Tar fram förslag till koncept för hur behörighetsinformation ska hanteras inom infrastrukturen.
- Identitet (DIGG). Arbetar med flera frågor kopplade till identitet, bland annat infrastruktur för e-underskrifter.
- Indexering (Skatteverket). Arbetar med att identifiera lösningar där index användas för att hitta information.

¹⁸ DIGG, *Digital infrastruktur för informationsutbyte*, Sundsvall, 2021, <https://www.digg.se/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur>, läst 2021-11-25

- Meddelandehantering (Bolagsverket). Kartlägger vilka mönster för informationsutbyte som bör prioriteras utifrån gemensamma behov inom offentlig sektor.
- Metadatahantering (Riksarkivet). Arbetar med behovet av metadata för infrastrukturen.
- Mina ärenden (Skatteverket). Tar fram koncept för att standardisera hanteringen av ärenden, något som i nästa steg kommer göra det möjligt för medborgare och företag att följa sina ärenden hos olika aktörer.
- Tillgänglighet (Försäkringskassan). Arbetar med att identifiera framtida tillgänglighetskrav för olika delar av infrastrukturen.
- Tillitsramverk (E-hälsomyndigheten). Tar fram förslag till tillitsramverk i syfte att skapa och vidmakthålla organisationstillit inom infrastrukturen.
- Adressregister (DIGG). Utreder frågan kring gemensamma adressregister.
- Min profil (Arbetsförmedlingen). Utvecklar säkra metoder för hantering av individdata.
- Spårbarhet (Inte bestämt). Ännu ej startat.

Grunddatadomäner:

- Hälsodata (E-hälsomyndigheten)
Genomför en förstudie om nytta och omfattning för en eventuell grunddatadomän för hälsodata.
- Transportsystem (Trafikverket)
Genomför en förstudie om nytta och omfattning för en eventuell grunddatadomän inom transportsystemet tillsammans med andra myndigheter inom området.

Utöver de ovan redovisade byggblocken och grunddatadomänerna diskuteras även utforskande utveckling inom områdena:

- Bevishantering (DIGG).
- Säker digital kommunikation (Inera).

Detta betyder inte att bevishantering och Säker digital kommunikation per automatik ska vara byggblock, men det utforskande arbetet behövs för att kartlägga hur dessa delar förhåller sig till infrastrukturen.

Ett antal byggblock och grunddatadomäner har lämnat den utforskande fasen och gått vidare till utveckling, införande och förvaltning.

Byggblock:

- API-hantering (DIGG). Tar fram en tjänstekatalog kopplat till Sveriges dataportal, en community för området samt en API-playbook.
- Identitet (DIGG). Tar bland annat fram koncept för användning av e-legitimationer i tjänsten.
- Mina ombud (Bolagsverket). Skapar lösning för att göra det möjligt att företräda personer och företag med digitala fullmakter.
- Digital post (DIGG). Utvecklar den befintliga lösningen för digital post.

Grunddatadomäner:

De föreslagna grunddatadomänerna har för enskilda datamängder prövat att anpassa dessa till kraven i grunddataramverket med bilagor och följande informationsmängder är först ut att levereras som nationella grunddata:

- Fastighets- och geografisk information (Lantmäteriet).
Detaljplan och byggnadsinformation vilka har finansierats och genomförts inom ramen för Lantmäteriets regeringsuppdrag¹⁹.
- Företag (Bolagsverket)
Företagsuppgifter som kan nås via den sammansatta bastjänsten för grundläggande uppgifter om företag.
- Person (Skatteverket)
Folkbokföringsregisteruppgifter.

1.2.7 Nationellt ramverk för grunddata

Grunddataramverket²⁰ som etablerades i samband med delredovisningen har använts av de tre grunddatadomäner under etablering samt av de två grunddatadomäner som bedriver utforskande utveckling. Redan när den första versionen av grunddataramverket publicerades stod det klart att grunddataramverket behöver revideras löpande. Detta revideringsarbete har satts igång och en ny version kommer att publiceras under 2022.

¹⁹ Regeringen, *Uppdrag att etablera en digital infrastruktur för tillgängliggörande av standardiserade dataset i samhällsbyggnadsprocessen*, Stockholm, 2020, <https://www.regeringen.se/4a3777/contentassets/c825049ee47e42dda8eccc5c7f52feba/uppdrag-att-etablera-en-digital-infrastruktur-for-tillgangliggorande-av-standardiserade-dataset-i-samhallsbyggnadsprocessen.pdf>, läst 2021-11-25

²⁰ DIGG, *Nationella grunddata*, Sundsvall, 2021, <https://www.digg.se/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/nationella-grunddata>, läst 2021-11-25

Under våren bytte kompetensområde grunddata namn till kompetensområde data och innefattar sakområdena öppna data och grunddata. Detta för att ta tillvara gemensamma frågor kring de två områdena.

I sakområde grunddata har arbete med den gemensamma planen genomförts, rörande publicering av övergripande modell, publicera datakataloger på Sveriges dataportal, analys av framtida behov och förvaltningsplan för kommande år.

1.2.8 Rättsliga förutsättningar

Myndigheterna redovisade i delrapporterna i januari 2021 att det behövs ett tydligt rättsligt stöd för den verksamhet som myndigheterna ska bedriva inom infrastrukturen, inbegripet den samordnade hanteringen av grunddata. För detta syfte föreslog myndigheterna två förordningar^{21, 22} för att reglera myndigheternas verksamhet. Arbetet ska fortskrida och behovet av ett tydligt rättsligt stöd för myndigheternas åtaganden kvarstår.

Myndigheterna har med grund i regeringsuppdragen påbörjat etableringen av infrastrukturen och dess komponenter. Arbete har bland annat bedrivits inom den föreslagna styrstrukturen (som redovisades i delredovisningen i januari 2021). Myndigheterna deltar i infrastrukturen i egenskap av det ansvar som de har eller föreslås att få: byggblocksansvariga myndigheter, grunddatadomänansvariga myndigheter och kompetensområdesansvariga myndigheter. Infrastrukturen samordnas av DIGG. Myndigheterna samverkar i infrastrukturen genom samordningsforum på strategisk, taktiskt och operativ nivå. I kompetensområden samarbetar representanter från myndigheter och även expertmyndigheter för att ge stöd till infrastrukturens ingående delar. Även myndigheter som inte har utpekade ansvar inom infrastrukturen kan delta i samverkan och gör det också idag.

Grunderna för den beskrivna styrstrukturen inom infrastrukturen har omsatts till en överenskommelse om samverkan inom infrastrukturen som är under

²¹ DIGG, *Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte – Bilaga författningspromemoria sid 5ff*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4907ac/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_bilaga_forfattningspromemoria_20210129.pdf, läst 2021-11-25

²² DIGG, *Samordnad hantering av grunddata – Bilaga författningsförslag sid 6ff*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4907ac/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/grunddata_bilaga_forfattningsforslag_20210129.pdf, läst 2021-11-25

framtagande under 2021. Syftet med överenskommelsen är att skapa en tydlig och ändamålsenlig grund för samverkan, samordning och styrning inom infrastrukturen.

När myndigheterna ingår i överenskommelsen formaliseras det samarbete som har inletts under etableringen av infrastrukturen. Överenskommelsen och förutsättningarna för att ingå den bygger på antagandet om att ett rättsligt stöd för verksamheten kommer att finnas.

I författningspromemoriorna föreslog myndigheterna också att regeringen tillsätter en statlig utredning för att utforma en sammanhållen lagstiftning kring informationsförsörjning av grunddata som ger rättsliga förutsättningar för att styra myndigheters och kommuners dataproduktion med avseende på grunddata. Myndigheterna föreslog även en utredning om hur infrastrukturen skulle kunna regleras i lag för att nå effekt inom hela den offentliga förvaltningen samt för att utreda principiella frågor kopplade till informationshantering.

2 Användning och nytta av infrastrukturen och grunddataramverket

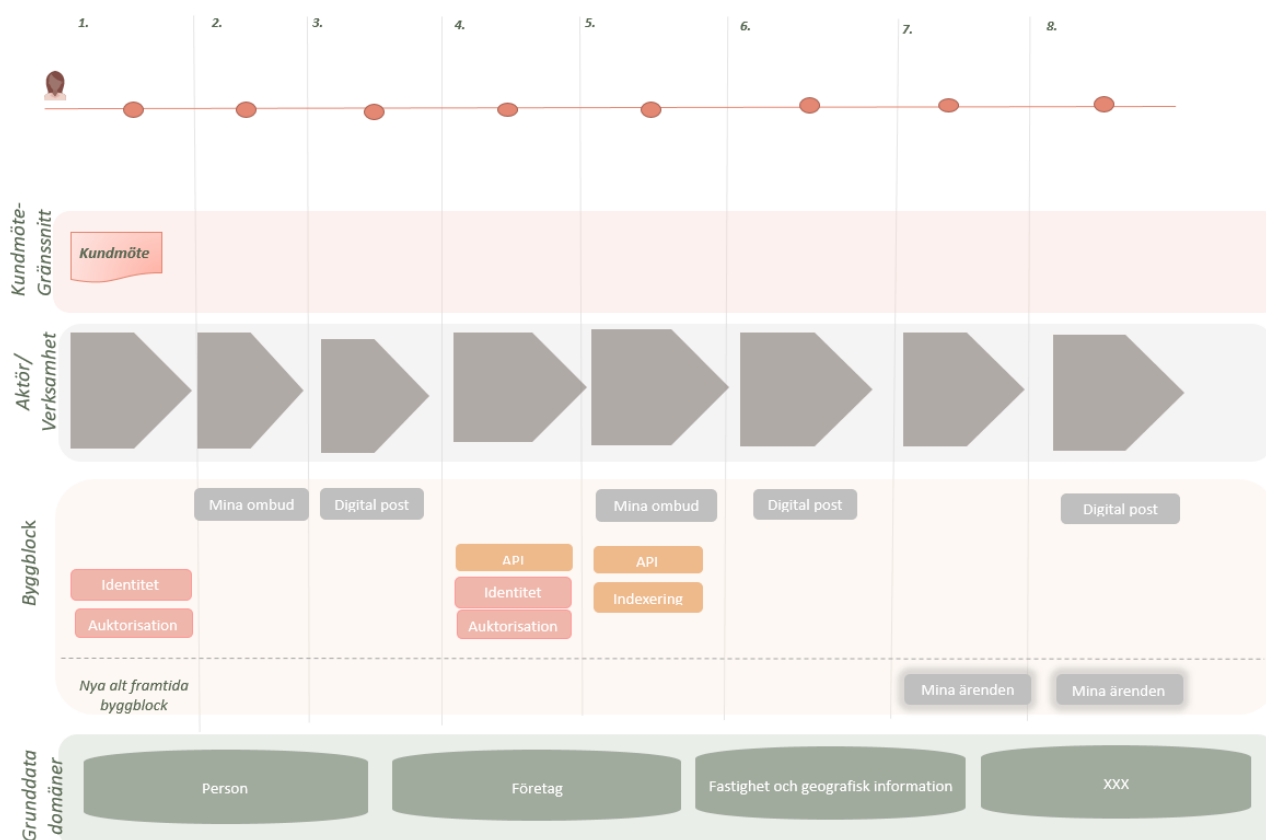
För att tydliggöra och visa på hur infrastrukturen och grunddataramverket kan användas och skapa värde, har några användarscenarion tagits fram för att exemplifiera hur offentlig förvaltning kan ansluta sig till infrastrukturen och använda relevanta byggblock och nationella grunddata från grunddatadomäner. Genomförda nyttoanalyser visar estimerade nyttor för byggblock, grunddataramverk och grunddatadomäner på närmare 10 miljarder kronor under en tioårsperiod.

Scenarierna tar sin utgångspunkt från livshändelserna födelse, hemvist, studera, arbeta, flytta, gå i pension samt starta företag och bedriva affärsverksamhet. Livshändelserna är hämtade från SDG-förordningen och beskrivs närmare i förordningens bilaga 2²³. Varje scenario beskrivs enligt det schematiska flödet som beskrivs i Figur 2 nedan. Den visar en visualisering av hur byggblock och grunddatadomäner kan användas i olika livshändelser. Meningen är att scenariona ska visa på ett utifrån-in perspektiv i mötet med förvaltningen som helhet i en viss situation. Sedan visas vilka delar av infrastrukturen som kan användas. Användningen visas i Figur 2 i de tre nedre delarna som benämns verksamhet, byggblock och grunddatadomäner.

²³ Europeiska unionen, *EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2018/1724 av den 2 oktober 2018 om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012*, Bryssel, 2018 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1724&from=EN>, läst 2021-11-25

- Verksamhet beskriver relevanta aktiviteter som förvaltningen utför där byggblock kan användas. Aktiviteterna kan utföras av både en handläggare, ett system eller en kombination av dessa.
- Byggblock beskriver de byggblock som används eller kan komma att användas i en framtid. Där visas även förutsättningskapande byggblock vid realiseringen av tjänsten.
- Grunddatadomäner visar vilka nationella grunddata som kan användas.

Exemplen som lyfts fram har kommit olika långt i utvecklingskedet, alltifrån på gång att utvecklas till förslag och tankar kring hur en möjlig händelseutveckling skulle kunna se ut i den framtida infrastrukturen.

Figur 2 Grundbild för visualisering.

Exemplen påvisar hur byggblocken och nationella grunddata kan användas. Mer information om vad byggblocken och grunddatadomänerna erbjuder finns att läsa via länkar. De nyttor som uppkommer finns sammanställda i avsnitt 2.6 nedan.

Tanken med de valda exemplen är att påvisa att infrastrukturen kan användas på olika sätt. Alltifrån användning av fler byggblock till att använda några få byggblock i kombination med andra befintliga lösningar. Exemplen har även valts ut utifrån att fånga scenarion som använder de byggblock som är tänkta att tillhöra infrastrukturen inom en snar framtid.

De användarscenarion som exemplifierats utgår från att ingående komponenter i form av byggblock och grunddatadomäner är färdigutvecklade, vilket inte alltid är fallet. Ett scenario exemplifierar komponenter som är under utveckling och sannolikheten är hög att realisering sker enligt scenariot. I andra scenarier kan implementering av ingående komponenter komma att ta längre tid och sannolikheten att det sker förändringar under tiden är hög

Användarscenarion som valts ut är följande:

- Scenariot "Linda vill ha hjälp med att ansöka om serveringstillstånd" tar utgångspunkt i en situation inom livshändelsen starta företag och bedriva affärsverksamhet. Här tar vi företagarens perspektiv där utvecklingen har kommit långt. Där byggblock redan används i pågående realisering och ytterligare byggblock och nationella grunddata kan nyttjas för framtida utvecklingsinsatser.
- Scenariot: "Petra och utvecklingsteamet ska utveckla en digital tjänst" visar vad som sker i utvecklingsteamet i relation till att realisera en digital tjänst inom livshändelsen starta företag och bedriva affärsverksamhet. Det skulle kunna vara både ett utvecklingsteam hos en myndighet eller ett team på ett konsult- eller produktbolag som utvecklar en digital tjänst för offentlig förvaltning, till exempel en kommun.
- Scenariot "EU-medborgare vill studera i Sverige" ligger längre fram i tiden och tar sin utgångspunkt i en situation inom livshändelsen studera. Det ger ett EU-perspektiv där infrastrukturen behöver kunna anpassas och kompletteras för att kunna ansluta och återanvända internationella byggblock för att klara av att uppfylla SDG-förordningen.
- Scenariot "Jag står utan arbete och behöver tillfällig försörjning" tar sin utgångspunkt i en situation inom livshändelsen arbeta. I detta scenario ser vi hur en befintlig gemensam digital lösning inom socialtjänstens ekonomiska bistånd kan kompletteras med byggblock för att stärka hela kedjan.
- Scenariot: "Företaget Stinas hästsport vill etablera sig och bygga butik" är en situation inom livshändelsen starta företag och bedriva

affärsverksamhet. Scenariot visar samhällsbyggnadsprocessen för att tydliggöra användning av nationella grunddata från grunddatadomänen Fastighets- och geografisk information.

2.1 Användarscenario - "Linda vill ha hjälp med att ansöka om serveringstillstånd"

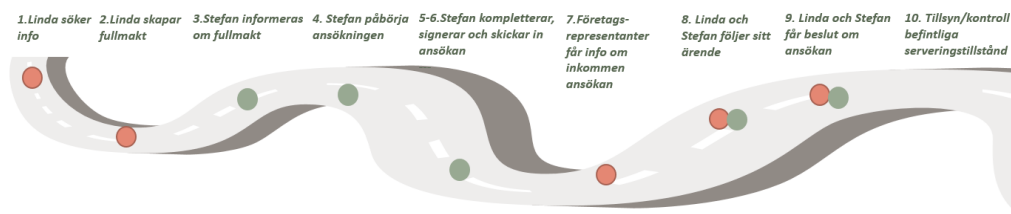

Figur 3 Användarscenario "Linda vill ha hjälp med att ansöka om serveringstillstånd".

Lindas situation som företagare kräver i nuläget att hon lämnar flera olika uppgifter, ibland samma uppgifter, till flera olika offentliga aktörer för att kunna få sitt serveringstillstånd. Detta är något som är återkommande i företagshändelsen från det att företagaren har behov av att ansöka om någon form av tillstånd hos en kommun till det att behovet är uppfyllt. Oftast krävs det att företagaren kontakter flera myndigheter i ansökningsförfarandet för att till slut få sitt tillstånd.

De berörda aktörerna som agerar bakom scen har i sin tur ofta behov i sina verksamhetsprocesser av tillgång till tidigare framtaget underlag, kvalitetssäkrad information som kan utbytas på ett säkert och kvalitativt sätt utan att medborgaren eller handläggare behöver uppge eller inhämta informationen om och om igen. Frågan är då hur infrastrukturen kan användas för att ta bort onödiga moment och tiden kan användas till något annat som skapar värde för både kund och offentlig förvaltning? Låt oss ta en djupdykning i några av aktiviteter för att närma oss svaret på frågan.

I scenariot nedan vill företagaren Linda kunna ta hjälp av ett ombud som kan företräda henne som företagare i digitala tjänster. I detta exempel handlar det om att ombudet Stefan ska kunna hjälpa företagaren Linda med ansökning om serveringstillstånd.

Figur 4 Användaraktiviteter för scenariot "Linda vill ha hjälp med att ansöka om serveringstillstånd".

1. Linda söker information, via [verksamt.se](#), hur det går till att söka serveringstillstånd och blir då länkad vidare till kommunens e-tjänst. Hon loggar in i kommunens e-tjänst och påbörjar ansökan, men inser att hon vill ta hjälp. Hon har fullt upp med alla tillstånd och pappersarbete som behöver fyllas i samtidigt som hon har en verksamhet som behöver fungera.

2. Hon upptäcker då att en möjlig lösning för att få avlastning är att skaffa en fullmakt till medarbetare Stefan. Via kommunens e-tjänst använder hon då den digitala tjänsten [Mina ombud](#) för att skapa en digital fullmakt till ombudet Stefan. Den inkomna digitala fullmakten diarieförs automatiskt via kopplingar i [Mina ombud](#) i kommunens diariesystem.

3. Stefan får ett meddelande som generats utifrån byggblocket [Mina ombud](#), via byggblocket [Digital post](#) att han har tilldelats en fullmakt och är behörig att representera Linda i ansökningsärenden. För att få möjligheten att läsa meddelandet på ett säkert sätt loggar Stefan in i sin myndighetsbrevlåda via byggblocket [Identitet](#).

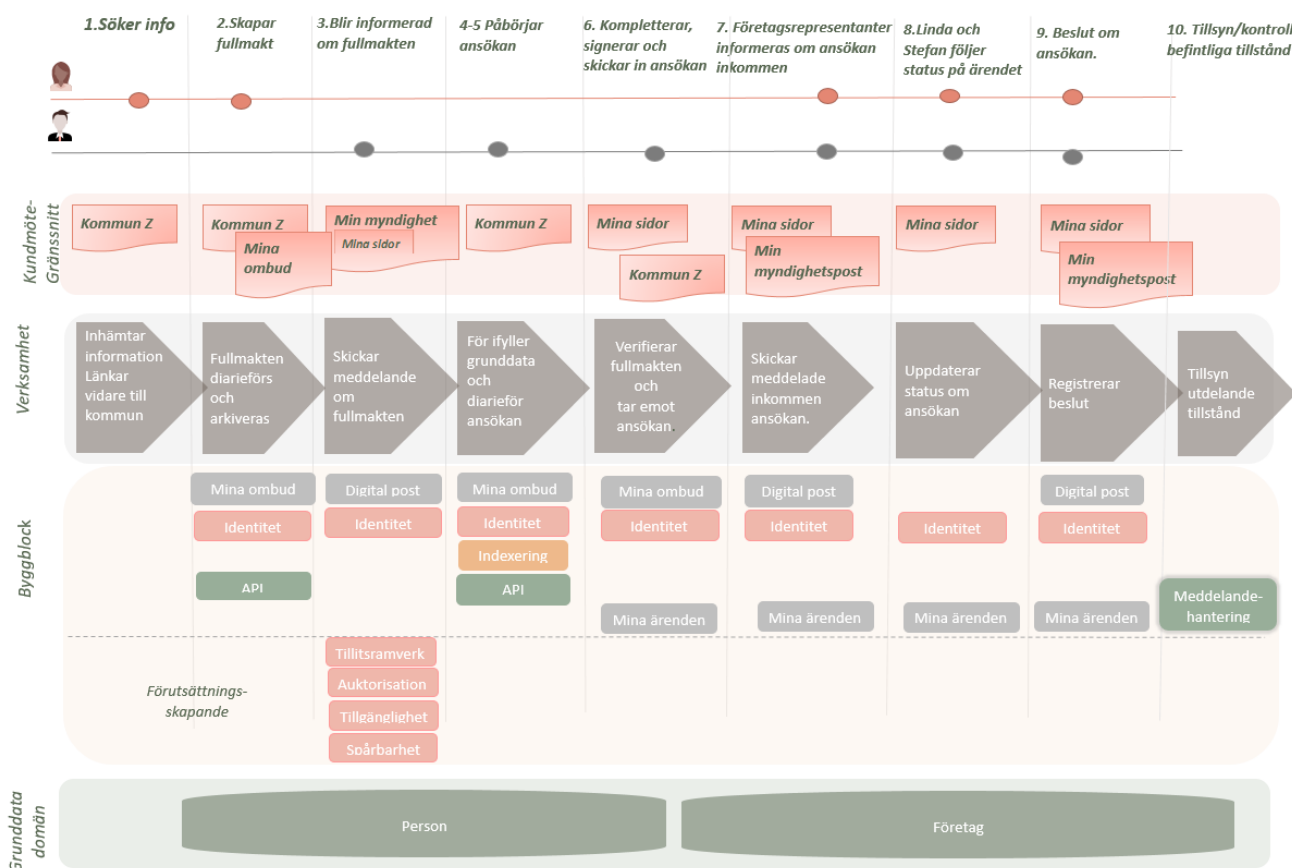
4–5. Stefan identifierar sig, loggar in i e-tjänsten via byggblocket [Identitet](#), som säkerställer att Stefan är den som han utger sig för att vara. Fullmakten söks upp genom [Mina ombud](#), som med hjälp av byggblocket [Indexering](#), kan hitta var fullmakten finns lagrad. Fullmakten verifieras och Stefan påbörjar ansökan. Kommunens e-tjänst har då redan förifyllt uppgifter i ansökan med kvalitetssäkrade uppgifter inhämtade från grunddatadomänerna [Företag](#) och [Person](#).

6. Stefan signerar, via byggblocket [Identitet](#), och skickar in ansökan.

7. Alla berörda i företaget får då via byggblocket [Digital post](#) ett meddelande att ansökan har inkommit.

6-8. Kommunens verksamhetssystem uppdaterar status på ärendet, genererar händelser utifrån konceptet för byggblocket Mina ärenden, så att Stefan och Linda har möjlighet att följa sitt ärende genom att logga in via byggblocket Identitet på kommunens Mina sidor.

7 och 10. Kontroller som kommunen är ålagda att göra gällande styrelseledamöternas "lämplighet" och den årliga tillsynen sker nu istället

Figur 5 Linda vill ha hjälp med att ansöka om serveringstillstånd.

händelsebaserat via byggblocket Meddelandehantering. Byggblocket skickar en notifiering till kommunen när utvald informationsmängd har förändrats. Kommunen kan då agera och analysera om den förändrade informationsmängden påverkar företagets serveringstillstånd eller information om styrelsen.

I Figur 5 nedan i nedre delen av stycket byggblock visas även vilka förutsättnings-skapande byggblock som kom till användning vid realisering av

tjänsten. Detta beskrivs i användarscenario ”Petra och utvecklingsteamet ska utveckla en digital tjänst”.

Stora delar av användarscenariot utvecklas nu. Den kan kopplas till livshändelsen starta företag och bedriva affärsverksamhet.

2.1.1 Nyttanalyt

Nyttorna som kan kopplas till scenariot väntas uppgå till totalt 1 – 1,3 miljarder kronor över en tioårsperiod samt ge årliga besparingar på ungefär 490 miljoner kronor. Nyttorna som beskrivs är alla kopplade till det aktuella scenariot men skapas inte enbart i det aktuella scenariot, utan det är den totala samhällsnyttan för de nyttor som kopplas till scenariot i respektive byggblock som presenteras.²⁴

- **Mina ombud** väntas leda till nyttor på **650–970 miljoner kronor över en tioårsperiod.**²⁵
 - Tids- och kostnadsbesparingar beräknas ge besparingar för offentlig sektor på 155 miljoner kronor över en 10-årsperiod samt ge medborgare och företag besparingar på 245 miljoner över samma tidsperiod.
 - Bättre tjänster och användningsområden väntas leda till nyttor för företagen på 70 miljoner kronor över en 10-årsperiod och 170–450 miljoner kronor över samma tidsperiod för offentlig sektor.
 - Slutligen uppstår nyttor i form av ökad trygghet genom att byggblocket ger en bättre överblick och minskar risken för fusk och misstag. Dessa nyttor är inte kvantifierade men uppskattas vara stora.
- För **Mina meddelanden** beräknas nyttorna främst bestå av tids och kostnadsbesparingar, trygghet, samt miljöbesparingar.²⁶

²⁴ För fullständiga nyttoberäkningar, se respektive byggblocksbeskrivning på <https://www.digg.se/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/byggblock>

²⁵ DIGG, *Digitala tjänster - Byggblocksbeskrivning Mina ombud*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4902e0/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_byggblocksbeskrivning_mina-ombud_20210129.pdf, läst 2021-11-25

²⁶ Damvad, *Mina meddelanden – framtidsscenario*, Stockholm, 2021

- Tids- och kostnadsbesparingar beräknas ge nyttor värda omkring **490 miljoner kronor per år**, varav 173 miljoner tillfaller kommunerna, 207 miljoner regionerna och 111 miljoner tillfaller de statliga myndigheterna.
- Stora nyttor uppstår också i form av ökad trygghet, då digitala brev är betydligt säkrare än analog post.
- Dessutom finns det en nytta i form av potentiella miljövinster med minskade utsläpp på 3600 ton CO2 per år genom att analog post ersätts med digital.
- **Mina ärenden** väntas ge en nytta på **220 miljoner kronor över en tioårsperiod** i tids- och kostnadsbesparingar. Av dess uppstår 10 miljoner kronor inom offentlig sektor, 40 miljoner kronor hos företagen, och 170 miljoner kronor hos medborgarna.
- Nyttor från **Grunddatadomänerna Företag och Person** väntas uppgå till **144 miljoner kronor över en tioårsperiod**. Där 108 miljoner kronor kommer från tid- och kostnadsbesparingar, fördelat med 39 miljoner vardera hos kommuner och regioner samt 30 miljoner hos de statliga myndigheterna. Nyttor på 27 miljoner kronor kommer från bättre tjänster och användningsområden, där kommuner, regioner, och myndigheter väntas få nyttor på 9 miljoner vardera. Slutligen uppstår nyttor på 10 miljoner kronor från ökad dataanvändning, varav 4 miljoner kronor för kommunerna, 4 miljoner kronor för regionerna, och 2 miljoner kronor för de statliga myndigheterna.²⁷

2.2 Användarscenario – "Petra och utvecklingsteamet ska utveckla en digital tjänst"

"Petra och hennes team ska utveckla en digital tjänst"

Petra ingår i ett utvecklingsteam som arbetar med digitala tjänster – kundmöten på en myndighet. Hon identifierar ett behov gällande att erbjuda företagskunder ett digitalt sätt att ansöka om serveringstillstånd.

Petra och hennes team skulle även kunna vara ett utvecklingsteam på ett konsultföretag som erbjuder digitala tjänster till offentlig verksamhet

Figur 6 Användarscenario "Petra och utvecklingsteamet ska utveckla en digital tjänst".

²⁷ Damvad, *Nyttoanalys av grunddata – Personuppgifter och bolagsdata*, Stockholm, 2021.

Exemplet ovan, användarscenario för företagaren Linda som behöver hjälp av ett ombud, ses utifrån ett utvecklingsteams sätt att använda infrastrukturen vid realisering av den digitala tjänsten. Scenariot påvisar hur några av dessa byggblock och nationella grunddata då kan nyttjas och komma till användning för att effektivisera och skapa värde vid utvecklingsinsatsen hos den offentliga förvaltningen. Exemplet beskriver Petra och hennes utvecklingsteam som arbetar på en myndighet och utför hela utvecklingskedjan, det vill säga allt ifrån kravfångst, lösningsarkitektur till realisering. Men det skulle lika gärna kunna vara ett team på ett konsult- eller produktbolag som levererar digitala tjänster till offentlig förvaltning där kravställning till leverantören från offentlig förvaltning hänvisar till dessa förutsättningsskapande byggblock och grunddatadomäner.

Vid utvecklingsinsats för ett nytt IT-stöd, till exempel en digital tjänst, krävs en hel del arbete med att identifiera krav. Det kan röra sig om allt från användarens funktionella krav²⁸, till icke funktionella krav²⁹ som syftar till att hålla tjänsten trygg. Många av de icke funktionella kraven är svåra att definiera och kräver god kunskap om hur man skapar en tjänst med god informationskvalitet som är trygg och säker och använder korrekt kvalitetssäkrad information. Några av de framtida byggblock som kan komma till användning då är de förutsättningsskapande byggblocken i infrastrukturen som identifierar några av dessa, framförallt icke funktionella krav, och kan återanvändas för alla som ska utveckla en digital tjänst. Andra förutsättningsskapande byggblock beskriver hur man i utvecklingskedjet bör göra för att tjänsten ska följa ett standardiserat sätt som medför att underliggande funktionalitet i vissa skeden kan återanvändas vid andra tillfällen, till exempel utbyte av informationsmängder via standardiserade API:er.

²⁸ De tjänster och funktioner som ett system ska tillhandahålla sin användare

²⁹ Är egenskaper som ett system bör uppfylla men som inte kan karaktäriseras som tjänster och funktioner, utan som har att göra med effektivitet, kapacitet, prestanda, tillgänglighet med mera

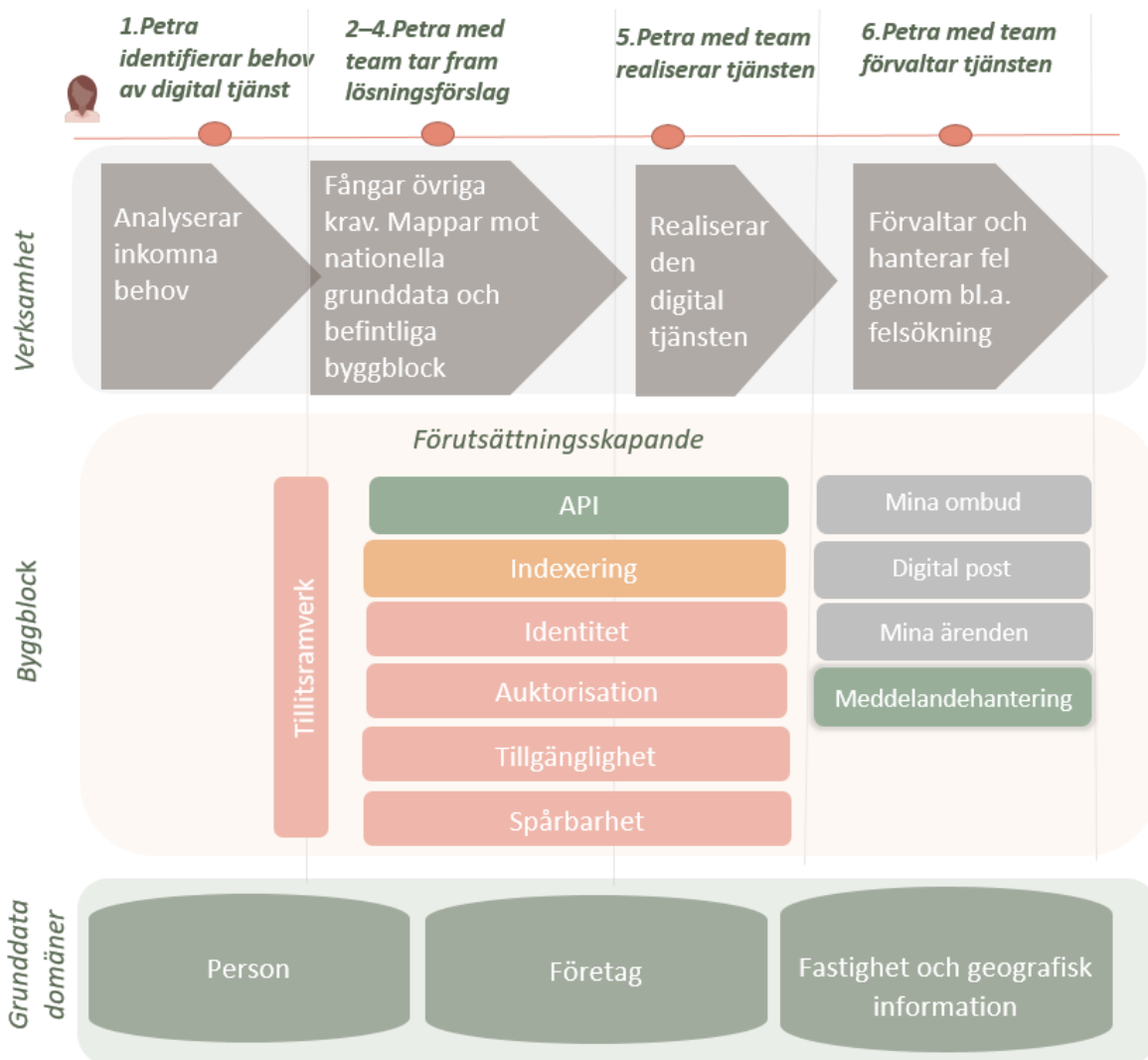
Figur 7 Användaraktiviteter för scenariot " Petra och utvecklingsteamet ska utveckla en digital tjänst".

1. Petra och teamet har identifierat ett behov av att erbjuda en digital möjlighet för företagskunder att ansöka om serveringstillstånd.
2. Petra och teamet identifierar och analyserar de behov som kunderna till den tilltänkta tjänsten har och fångar de krav som bör finnas på tjänsten för att den ska vara trygg och säker med utgångspunkt från byggblock:
 - API, där framtagna riktlinjer/rekommendationer och standarder finns att tillgå samt vilka tillgängliggjorda API:er finns att nyttja,
 - Auktorisation, där lösningsmönster och referensarkitektur finns att tillgå samt vägledning om nationella attribut som ska finnas med vid elektronisk auktorisation,
 - Tillgänglighet, där rekommendation finns gällande att säkerställa åtkomst för behörig person vid rätt tillfälle,
 - Spårbarhet, där vägledningar finns att tillgå för att kunna återskapa (utreda) händelseförlopp vid informationsutbyte,
 - Tillitsramverk, som erbjuder ramverk för ett säkert och effektivt informationsutbyte, där information finns kring hantering av tillitsnivåer, ansvar och arbetssätt.
3. Teamet analyserar vilken information som krävs i tjänsten och identifierar de informationsmängder som finns att tillgå utifrån de modeller som tidigare tagits fram av ansvariga för grunddatadomänerna Person och Företag. Eftersom informationsmodellerna beskrivs enligt grunddataramverket så kan utvecklingsteamet snabbt förstå hur informationsmängden är strukturerad och kan användas.
4. För att ta fram hela lösningsförslaget ser teamet även över vilka befintliga byggblock i infrastrukturen som går att ansluta till och återanvända i samband med realisering av den digitala tjänsten. De byggblock i infrastrukturen som

teamet ser går att återanvända för denna digitala tjänst är då framförallt byggblocket Identitet, eftersom tjänster kräver säker identifiering. Kommunen har i dagsläget Mina sidor så byggblocket Mina ärenden kan användas för att generera kundhändelser som presenteras via Mina sidor. Mina ombud är en central del i denna digitala tjänst och har all funktionalitet som krävs för att hantera digitala fullmakter och notifiering via Digital Post.

5. Petra och teamet realiserar den digitala tjänsten. Programmering sker utifrån krav som tydliggjorts i de förutsättningsskapande byggblocken som nämnts ovan för att vara kompatibla med övriga delar i infrastrukturen.
6. Petra och teamet förvaltar den digitala tjänsten.

Skulle Petra och hennes team istället arbeta på ett konsultbolag som ska hjälpa kommunen med kravställning till teamet samt kommunen kan kravställa att utveckling av den digitala tjänsten så kan de förutsättningsskapande byggblocken vara underlag för byggblock som finns i infrastrukturen ska i första hand användas och anslutas till.

Figur 8 Petra och utvecklingsteamet ska utveckla en digital tjänst

Scenariot kan kopplas till utveckling inom det flesta livshändelser, men som exemplet visar kopplas det till livshändelsen starta företag och bedriva affärsverksamhet.

2.2.1 Nyttanalys

Nyttorna som kan kopplas till scenario två väntas uppgå till totalt 2 – 2,2 miljarder kronor över en tioårsperiod samt ge årliga besparingar på ungefär 490 miljoner kronor. Nyttorna som beskrivs är alla kopplade till det aktuella scenariot men skapas inte enbart i det aktuella scenariot, utan det är den totala samhällsnyttan för de nyttor som kopplas till scenariot i respektive byggblock som presenteras.

- Byggblocket **API-hantering** beräknas totalt ge tids- och kostnadsbesparingar **på 1,3 miljarder kronor** över en 10-årsperiod. Varav 610 miljoner kronor hos kommunerna och 660 miljoner kronor hos medborgare och företag.³⁰
- **Mina ombud** väntas leda till Tids- och kostnadsbesparingar på **400 miljoner kronor över en tioårsperiod**. Varav besparingar för offentlig sektor på 155 miljoner kronor samt besparingar för medborgare och företag på 245 miljoner kronor.³¹
- För **Mina meddelanden** väntas nyttorna kopplade till scenariot utgöras av tids- och kostnadsbesparingar. Dessa beräknas totalt vara värda omkring **490 miljoner kronor per år**, varav 173 miljoner tillfaller kommunerna, 207 miljoner regionerna och 111 miljoner tillfaller de statliga myndigheterna.³²
- Byggblocket **Mina ärenden** uppskattas leda till tids- och kostnadsbesparingar hos företag på 40 miljoner kronor över en tioårsperiod.³³
- Byggblocket **Tillitsramverk** kommer inte med några kvantifierade nyttor, men det finns potential för både tids- och kostnadsbesparingar samt ökad trygghet.³⁴
 - Tids- och kostnadsbesparingar för offentlig sektor eftersom de inte behöver utveckla egna tillitsramverk för säker informationshantering.

³⁰ DIGG, *API-hantering - Byggblocksbeskrivning Informationshantering*, Sundsvall, 2021
https://www.digg.se/4907ac/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte-byggblocksbeskrivning_apihantering_20210129.pdf, läst 2021-11-25

³¹ DIGG, *Digitala tjänster - Byggblocksbeskrivning Mina ombud*, Sundsvall, 2021,
https://www.digg.se/4902e0/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte-byggblocksbeskrivning_mina-ombud_20210129.pdf, läst 2021-11-25

³² Damvad, *Mina meddelanden - framtidsscenario*, Stockholm, 2021

³³ Rambolls nyttoberäkningsmodell

³⁴ DIGG, *Tillitsramverk - Byggblocksbeskrivning*, Sundsvall, 2021,
https://www.digg.se/4902e0/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte-byggblocksbeskrivning_tillitsramverk_20210129.pdf, läst 2021-11-25

- För företagen skapas även en nytta i form av ökad trygghet på grund av en säkrare och tryggare informationsdelning inom offentlig sektor.
- Byggblocket **Identitet** förväntas skapa nytta för både offentlig sektor och företag genom en ökad säkerhet vid identifiering. Denna nytta uppskattas uppgå till 200–300 miljoner kronor över tio års tid.³⁵
- Byggblocket **Spårbarhet** skapar nytta i form av tids- och kostnadsbesparingar från effektiviserad felsökning och incidenthantering genom att logininformation från ingående system blir jämförbara.³⁶
- Genom bättre samverkan inom offentlig sektor tack vare **Grunddatadomänerna person och Företag** skapas tids- och kostnadsbesparingar offentlig sektor. När grunddatadomänerna är helt implementerade förväntas besparingarna uppgå till 39 miljoner kronor över en tioårsperiod för kommuner, 39 miljoner kronor för regioner och 30 miljoner kronor för myndigheter.³⁷
- Genom byggblocket **Tillgänglighet** skapas en nytta för företagen i form av ökad kvalitet på tjänsten, det går att säkerställa att rätt information finns tillgänglig. Ytterligare kvalitetsnyttor för företagen skapas också då störningar i tjänsten minimeras.³⁸
- Slutligen så förväntas byggblocket **Auktorisation** att skapa flera nyttor, men eftersom det är i ett utvecklingsskede har de inte kunnat kvantifieras.

39

³⁵ DIGG, *Identitet - Byggblocksbeskrivning*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4907ac/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_byggblocksbeskrivning_identitet_210129.pdf, läst 2021-11-25

³⁶ DIGG, *Spårbarhet - Förslag på byggblock*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4902e0/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_forslag_pa_byggblock_sparbarhet_20210129.pdf, läst 2021-11-25

³⁷ Damvad, *Nyttoanalys av grunddata – Personuppgifter och bolagsdata*, Stockholm, 2021.

³⁸ DIGG, *Spårbarhet - Förslag på byggblock*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4902e0/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_forslag_pa_byggblock_sparbarhet_20210129.pdf, läst 2021-11-25

³⁹ DIGG, *Auktorisation - Byggblocksbeskrivning*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4907ac/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_byggblocksbeskrivning_auktorisering_20210129.pdf, läst 2021-11-25

- Dels en säkerhetsnytta då användare kan vara säkra på att auktoriseringslösningarna som ingår i det gemensamma ramverket är säkra och korrekta.

Dels tids- och kostnadsbesparingar då det standardiserade ramverket för den framtida auktorisationslösningen uppdateras centralt i stället för att alla som har bilaterala auktorisationsavtal ska uppdatera sina egna avtal.

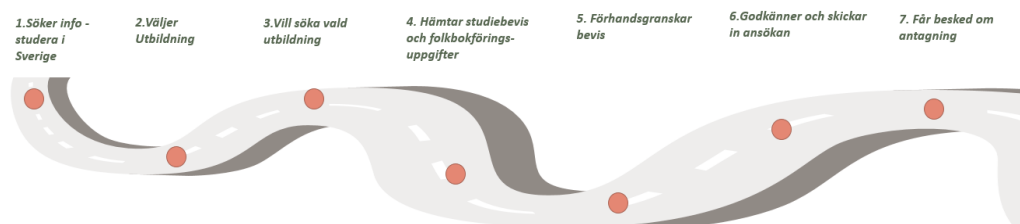
2.3 Användarscenario – "EU-medborgare vill studera i Sverige"

"Ansöka om att studera i Sverige"

Moritz bor i Tyskland och vill utbilda sig till läkare och är intresserad av att studera i Sverige.

Figur 9 Användarscenario "EU-medborgare vill studera i Sverige".

Figur 10 Aktiviteter i användarscenario "EU-medborgare vill studera i Sverige".

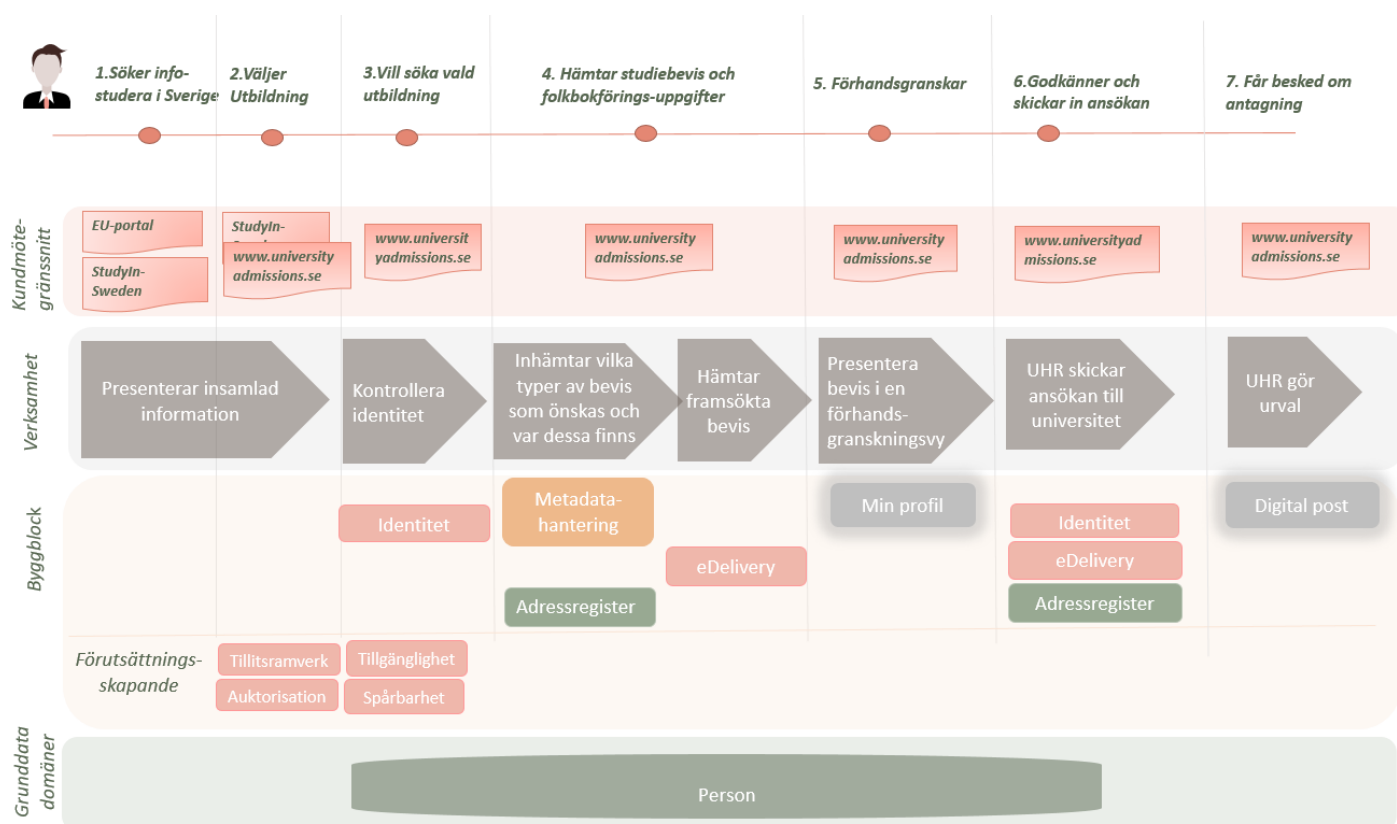
Moritz har en situation i nuläget då han vid intresse att söka studier i annat land, behöver manuellt söka fram sina nuvarande bevis⁴⁰. Ett bevis i detta sammanhang är en form av handling som bevisar någonting, det kan vara ett bevis på medborgarskap i ett land eller ett bevis om genomgången utbildning. Först behöver han identifiera var dessa bevis finns lagrade och därefter efterfråga kopior av dessa. För att i nästa steg skicka dem vidare till det aktuella lärosätet. Scenariot nedan påvisar hur en framtida hantering skulle kunna lösas med hjälp av byggblock som idag finns eller kan komma att finnas i en framtida infrastruktur. I fallet nedan handlar det om en EU-medborgare från annat land. Scenariot kan på

⁴⁰ Enligt SDG-förordningen är bevis ett dokument eller data, inbegripet text eller ljud, bildinspelningar eller audiovisuella inspelningar, oavsett vilket medium som använts, som en behörig myndighet begär för att bevisa fakta eller överensstämmelse med de formkrav som avses i artikel 2.2 b.

liknande sätt handla om en svensk medborgare som vill studera i Sverige eller i annat land och hur då denne kan få tillgång till sina bevis via samma lösningsförslag som presenteras nedan.

1. Moritz går in via EU-portalen Your Europe för att söka information om att studera i Sverige. Han länkas vidare till StudyInSweden.se
2. Han väljer den utbildning som är intressant och slussas vidare till www.universityadmissions.se
3. Där bestämmer han sig för att söka till läkarutbildningen och loggar in med hjälp av byggblocket [Identitet](#), som säkerställer att Moritz är den han uppger sig vara.
4. Moritz behöver sina gymnasiebetyg och folkbokföringsuppgifter från Tyskland. För att möjliggöra det skulle en tjänst kunna utvecklas som i sin tur använder sig av byggblocket [Metadatanterning](#) för att identifiera vilka typer av bevis som finns att tillgå. Den framtida tjänsten kan även använda byggblocket [Adressregister](#) för att leta upp vilka bevis och vilka versioner av dessa som finns tillgängliga och vart de finns att hämta.
5. Moritz vill förhandsgranska sina bevis, via funktionalitet som i framtiden kanske kan erbjudas från ett befintligt byggblock som till exempel [Min Profil](#), för att därefter kunna besluta om vilka av dessa bevis som han vill ta med sig till sin ansökan.
6. Moritz godkänner de bevis han vill ta med sig och skickar in ansökan.

7. Moritz får besked via byggblocket Digital post att ansökningsbeslut finns att läsa på universityadmissions.se.

Figur 11 EU-medborgare vill studera i Sverige

Detta scenario är exempel på hur en möjlig händelseutveckling skulle kunna se ut i den framtida infrastrukturen. Fler byggblock kan komma att användas där bland annat en stor sannolikhet är att byggblocket Auktorisation kan komma att användas för anslutning till infrastrukturen. Scenariot kan kopplas till livshändelsen studera.

2.3.1 Nyttöanalys

Nyttorna som kan kopplas till scenario tre väntas uppgå till totalt runt 90 miljoner kronor över en tioårsperiod samt ge årliga besparingar på ungefär 490 miljoner kronor. Nyttorna som beskrivs är alla kopplade till det aktuella scenariot men skapas inte enbart i det aktuella scenariot, utan det är den totala samhällsnyttan för de nyttor som kopplas till scenariot i respektive byggblock som presenteras.

- För byggblocket **Digital post** beräknas nyttorna främst komma från infrastrukturen Mina meddelanden och bestå av tids och kostnadsbesparingar samt trygghet.
 - Tids- och kostnadsbesparingar beräknas ge nyttor värda omkring **490 miljoner kronor per år**, varav 173 miljoner tillfaller kommunerna, 207 miljoner regionerna och 111 miljoner tillfaller de statliga myndigheterna.
 - Stora nyttor kommer också i form av ökad trygghet, då digitala brev är betydligt säkrare än analog post. Denna nytta är dock svår att kvantifiera.
- Byggblocket **Metadatanhantering** väntas skapa nyttor på uppemot 200 miljoner kronor över en tioårsperiod. Värdet av denna nytta är i dagsläget endast kvantifierad för Sverige. Fördelat på aktörer uppskattas den till 120 miljoner kronor för Medborgare och Företag, och 60 miljoner kronor för offentlig sektor.
- Byggblocket **Min Profil** förväntas skapa nytta för samhället genom att ge medborgare rådighet över sin information hos offentlig sektor. Detta leder till nyttor i form av ökad känsla av kontroll och trygghet.
- **Adressregister** skapar främst kvalitativa nyttor som inte har kunnat kvantifieras.
 - Tids- och kostnadsbesparingar kommer för både offentlig sektor och för EU-medborgare. Specifikt skapas en potentiell framtida nytta i form av effektivare kommunikation och informationsdelning mellan medlemsländerna samt genom att både offentliga aktörer och medborgare sparar tid på att söka upp adresser som man ska skicka exempelvis intyg till.⁴¹

⁴¹ DIGG, *Förslag på Byggblock - Adressregister*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4902e0/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_forslag_pa_byggblock_-_adressregister_20210129.pdf, läst 2021-11-25

- Utöver detta kommer en nytta i och med att medborgare kan vara säkra på att handlingar skickas till rätt adress och att de tas emot av en instans med rätt behörighet.⁴²⁴³
- Byggblocket **Identitet** medför en stor potentiella nytta genom utökade möjligheter för identifiering över nationsgränser. Detta kan i framtiden leda till stora tids- och kostnadsbesparingar, så väl som ökad informationssäkerhet.⁴⁴

2.4 Användarscenario – "Jag står utan arbete och behöver tillfällig försörjning"

"Jag står utan arbete och behöver tillfällig försörjning"

Kurt, ensamstående man, 32 år som länge lidit av psykisk ohälsa och har haft svårigheter att klara av ett arbete. Han behöver nu tillfällig försörjning. Han behöver även tillfällig stöttning av sin mamma Mona med bl a kommunikation med myndigheter.

Figur 12 Användarscenario "Jag står utan arbete och behöver tillfällig försörjning".

Figur 13 Aktiviteter i användarscenarion "Jag står utan arbete och behöver tillfällig försörjning".

Idag finns befintliga strukturer och tjänster som har utvecklats tidigare för att effektivisera verksamhetens handläggning. Detta scenario exemplifierar hur befintliga tjänster kan kompletteras med byggblock i infrastrukturen för att med små steg ge ytterligare värde, utan att för den delen behöva förändra hela flödet. I dag när personer hamnar i situationen som Kurt och behöver tillfällig försörjning finns det inom socialtjänsten en gemensam tjänst som effektiviserar handläggarens handläggning genom vidareförmedlingstjänsten SSBTEK (sammansatta bastjänsten

⁴² Ibid

⁴³ Ibid

⁴⁴ DIGG, *Identitet - Byggblocksbeskrivning*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4907ac/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_byggblocksbeskrivning_identitet_210129.pdf, läst 2021-11-25

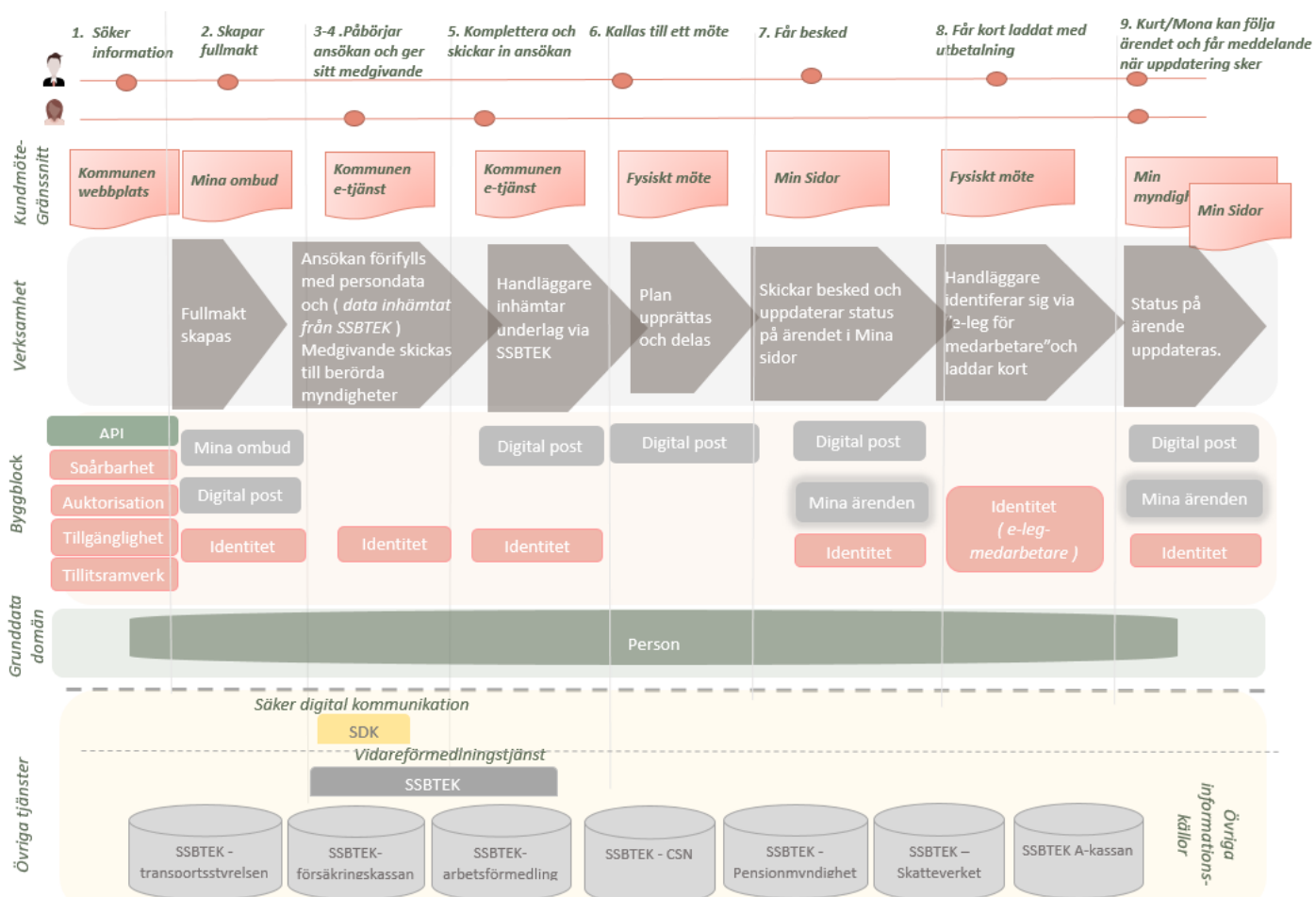
för ekonomiskt bistånd). Denna tjänst visualiseras längst ned i Figur 14 som övriga tjänster. Vilka byggblock och grunddatadomäner i infrastrukturen skulle då kunna användas för att ta ytterligare ett steg för att öka effektivisering och ge mervärde för både Kurt och offentlig förvaltning?

Kurt är i en situation där han står utan arbete och behöver tillfällig försörjning. Han har även behov av att någon kan stötta honom tillfälligt för att klara av att sköta vissa kontakter.

1. Kurt orienterar sig via kommunens hemsida med information om rätten till ekonomiskt bistånd.
2. Kurt har svårigheter att klara av att göra ansökan själv och behöver ta hjälp av någon anhörig och ber sin mamma Mona att hjälpa honom. Genom den digitala tjänsten Mina ombud kan de gemensamt skapa en digital fullmakt till Mona som då får behörigheten att företräda Kurt i digitala tjänster.
3. Mona identifierar sig, loggar in i e-tjänsten via byggblocket Identitet, som säkerställer att hon är den som hon utger sig för att vara. Fullmakten söks upp genom Mina ombud, som med hjälp av byggblocket Indexering, kan hitta var fullmakten finns lagrad. Fullmakten verifieras och Mona har behörighet att påbörja ansökan.
4. Ombudet - Mona påbörjar ansökan. Ansökansformuläret har redan förifyllts med kvalitetsgranskade uppgifter från grunddatadomänen Person och även med information som inhämtats från vidareförmedlingstjänsten SSBTEK . SSBTEK är den befintliga tjänsten som idag används för att inhämta uppgifter från olika myndigheter. Uppgifterna som inhämtas från SSBTEK, utgör då underlaget för handläggarens bedömning om klienten kan få ekonomiskt bistånd.
5. Ombudet - Mona ger samtycke till att handläggare får kontrollera uppgifterna som används som underlag kompletterar med ytterligare information genom att digitalt signera dokumentet, via byggblocket Identitet. Handläggaren vidareförmedlar då detta signerade dokument till arbetsförmedlingen och hälsocentralen via tjänsten för säker digital kommunikation, SDK (*tjänst där realisering pågår och erhålls av Inera*)
6. Kurt kallas till ett fysiskt möte för att upprätta en plan. Handläggare dokumenterar planen och verksamhetssystemet kompletterar Mina sidor med ny information genom byggblocket Mina ärenden. Kurt notifieras via byggblocket Digital Post att planen finns att läsa på Mina sidor. Handläggaren

kontrollerar och utreder klientens ekonomiska situation och inhämtar underlag via SSBTEK.

7. Kurt får besked om sitt ekonomiska bistånd genom ett meddelande via byggblocket Digital post att information finns att läsa på Mina Sidor
8. Kurt har inget konto på banken utan hans ekonomiska bistånd laddas på ett kort som kan användas för inköp. Handläggaren laddar Kurts bistånd på ett kort genom att använda behörig e-legitimation för medarbetare som ges genom byggblocket Identitet.
9. Kurt och Mona kan följa ärendet på ett säkert sätt genom att logga in via byggblocket Identitet på kommunens Mina sidor.

Figur 14 Jag står utan arbete och behöver tillfällig försörjning

Detta scenario är delvis realiserat men där tankar kring användning av byggblock exemplifieras. Scenariot kan kopplas till livshändelsen arbeta.

2.4.1 Nyttoanalys

Nyttorna som kan kopplas till scenario fyra väntas uppgå till totalt 5,9 – 6,0 miljarder kronor över en tioårsperiod. Nyttorna som beskrivs är alla kopplade till det aktuella scenariot men skapas inte enbart i det aktuella scenariot, utan det är den totala samhällsnyttan för de nyttor som kopplas till scenariot i respektive byggblock som presenteras.

- **Mina ombud** väntas leda till nyttor om **30 miljoner kronor över en tioårsperiod** genom tids- och kostnadsbesparingar, varav 10 miljoner förväntas tillfalla företag, och 20 miljoner till medborgare.⁴⁵
- Byggblocket **Identitet** beräknas skapa totala samhällsekonomiska nyttor om **1,5 miljarder kronor under en tioårsperiod**. Dessa nyttor förväntas tillfalla framför allt offentlig sektor, men även företag och medborgare.⁴⁶
 - Byggblocket skapar nytta i form av en ökad känsla av tillit och säkerhet samt en ökad informationssäkerhet. Denna nytta uppskattas till ett värde mellan **200–300 miljoner kronor över tio år tid**. Denna nytta förväntas tillfalla offentlig sektor, företag och medborgare.⁴⁷
- Byggblocket **Indexering** samhällsekonomiska nytta förväntas uppstå genom att byggblocket gör indexering enklare, effektivare och säkrare. Någon kvantitativ nytta har inte beräknats, men nyttan förväntas uppstå successivt när fler aktörer nyttjar byggblocket.⁴⁸
- **Grunddataramverket** förväntas skapa nytta för medborgare och företag i form av tids- och kostnadsbesparingar. Nyttornas uppskattade värde är

⁴⁵ DIGG, *Digitala tjänster - Byggblocksbeskrivning Mina ombud*, Sundsvall, 2021,

https://www.digg.se/4902e0/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_byggblocksbeskrivning_mina-ombud_20210129.pdf, läst 2021-11-25

⁴⁶ DIGG, *Identitet - Byggblocksbeskrivning*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4907ac/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_byggblocksbeskrivning_identitet_210129.pdf, läst 2021-11-25

⁴⁷ Ibid

⁴⁸ DIGG, *Förslag på byggblock - Indexering*, Sundsvall, 2021,

https://www.digg.se/4902e0/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_forslag_pa_byggblock_indexering_20210129.pdf, läst 2021-11-25

210 miljoner kronor över en tioårsperiod, och de förväntas tillfalla medborgare och företag.⁴⁹

- **Mina ärenden** skapar nytta genom en ökad känsla av kontroll, samt minskad belastning på kundtjänst.⁵⁰
 - En ökad känsla av kontroll utgör en nytta som ur ett samhällsperspektiv värderas till **100–200 miljoner kronor över en tioårsperiod**.
 - Den minskade belastningen på kundtjänst skapar tidsbesparingar till ett värde av **10 miljoner kronor över en tioårsperiod** inom hela den offentliga sektorn.
- **Mina meddelanden** skapar en samhällsnytta genom snabbare och säkrare post. Den är uppskattad till **3,7 miljarder kronor** som tillfaller offentlig sektor under en tioårsperiod. Av dessa förväntas 532 miljoner tillfalla kommuner, 1055 miljoner kronor regionerna, och cirka 2 miljarder kronor de statliga myndigheterna.⁵¹
- Byggblocket **identitet** skapar nyttor i form av tids- och kostnadsbesparingar till följd av reducerad behörighetsadministration. Denna nytta värderas till **310 miljoner kronor över tio års tid**, varav 40 miljoner kronor till myndigheterna, 110 miljoner kronor till regionerna, 130 miljoner kronor till kommunerna, och 30 miljoner kronor förväntas tillfalla företagen.⁵²

⁴⁹ DIGG, *Nyttoanalys nationella grunddata*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/49049e/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/grunddata_underlag_nyttoanalys_20210129.pdf, läst 2021-11-25

⁵⁰ DIGG, *Mina ärenden - Byggblocksbeskrivning*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4902e0/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_byggblocksbeskrivning_mina_arenden_20210129.pdf, läst 2021-11-25

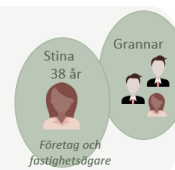
⁵¹ Damvad, *Mina meddelanden - framtidsscenario*, Stockholm, 2021

⁵² DIGG, *Identitet - Byggblocksbeskrivning*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4907ac/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_byggblocksbeskrivning_identitet_210129.pdf, läst 2021-11-25

2.5 Användarscenario – "Företaget Stinas hästsport vill etablera sig och bygga butik"

"Företaget Stinas hästsport vill etablera sig och bygga butik"

Stina äger webbutiken Stinas hästsport och vill nu öppna en butik i kommunen. Hon har köpt en fastighet där handel får bedrivas enligt detaljplan

Figur 15 Användarscenario "Företaget Stinas hästsport vill etablera sig och bygga butik".

Figur 16 Aktiviteter i användarscenario "Företaget Stinas hästsport vill etablera sig och bygga butik".

Stinas äger i dag ett företag som säljer hästfoder och tillbehör till häst och ryttare. Butiken finns idag endast som webbutik, men hon vill utöka verksamheten och etablera en fysisk butik. Hon äger även flera fastigheter och vill bygga om och anpassa lokalen till en hästbutik. Hon behöver då ansöka om bygglov hos kommunen. Vid handläggning av ett bygglovsärende krävs tillförlitliga och kvalitetssäkrade data från flera källor som till exempel

- fastighets- och geografisk information från Lantmäteriet
- företagsinformation från Bolagsverket
- digitala byggregler från Boverket
- tidigare utlåtande från Länsstyrelserna
- personinformation från Skatteverket

För att kommunen ska kunna fatta ett faktabaserat bygglovsbeslut krävs en trygg och säker informationshantering. Hur kan infrastrukturen, med byggblock och nationella grunddata, underlätta och effektivisera för kommunens handläggning och ge värde för både offentlig förvaltning och Stina i framtiden?

1–2. Stina söker information på kommunens webbplats. Hon behöver veta förutsättningar för om hon kan etablera en butik i sin fastighet. Hon får

information om vilka handlingar som hon behöver bereda som ska finnas som underlag vid ansökan om bygglov.

Stina tar fram och samlar in de handling som krävs, till exempel situationsplan, nyttjande, storlek med mera.

3. Stina identifierar sig, loggar in i e-tjänsten via byggblocket Identitet, som säkerställer att Stina är den som hon utger sig för att vara. E-tjänster presenterar då en lista, som inhämtas via grunddatadomänen Fastighets- och geografisk information, över de fastigheter som Stina äger. Stina väljer vilken av fastigheterna som avses.

4. Stina påbörjar ansökan. Kommunens e-tjänst har då redan för ifyllt uppgifter i ansökan med kvalitetssäkrade uppgifter inhämtade via byggblocket API från grunddatadomänerna Fastighets- och geografisk information, Företag och Person. Byggblocket Auktorisation används vid informationsutbytet för att kontrollera att kommunens e-tjänst har behörighet att hämta utvald informationsmängd. Hon kompletterar ansökan och bifogar insamlade underlag.

5. Stina signerar, med hjälp av byggblock Identitet, och skickar in ansökan.

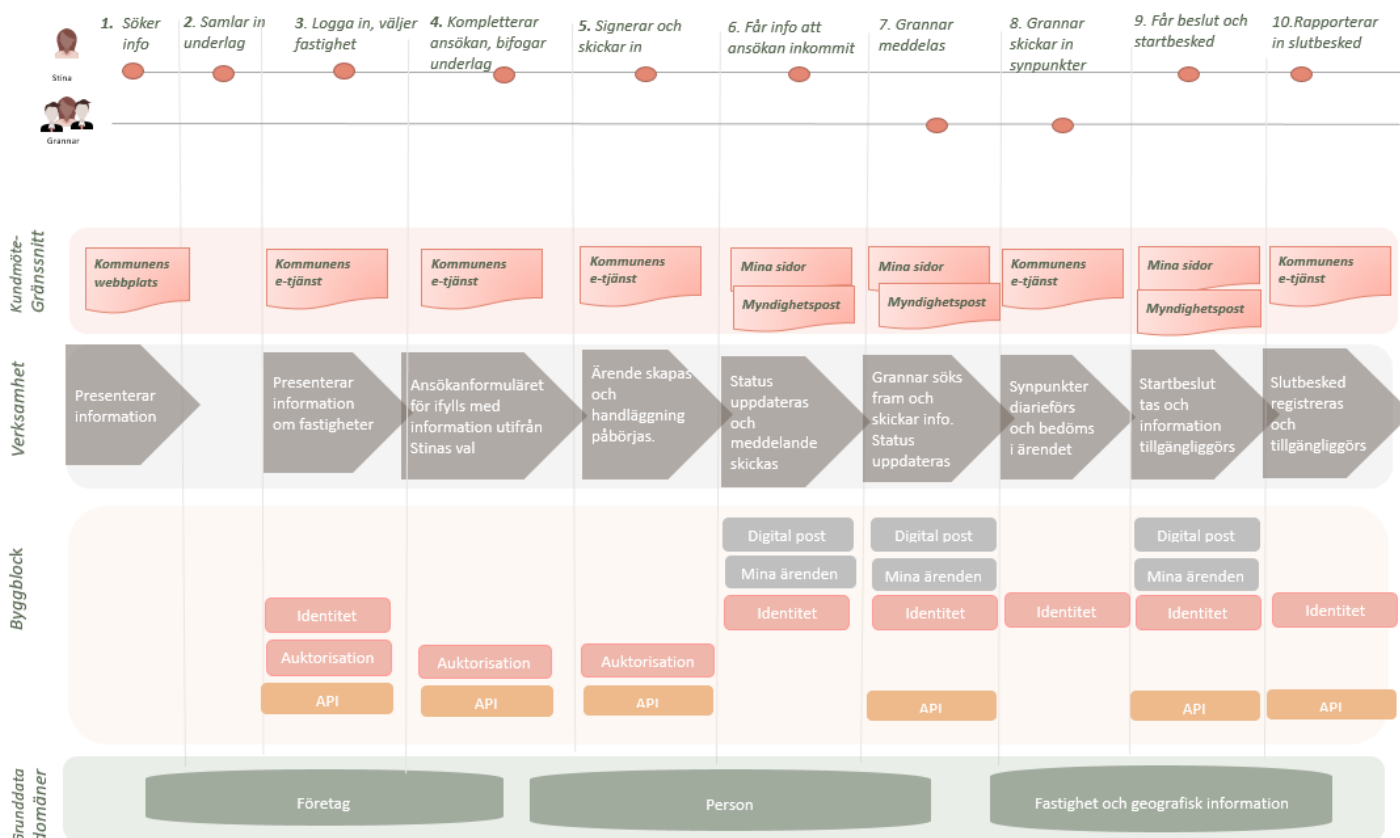
6. Stina meddelas via byggblocket Digital post att ansökan har registrerats och att hon kan följa sitt ärende på kommunens Mina Sidor. Kommunens verksamhetssystem uppdaterar status på Mina sidor, som genererar händelser utifrån konceptet för byggblocket Mina ärenden.

7. Grannarna, som sökts fram via grunddatadomänen för Fastighets- och geografisk information, meddelas via byggblocket Digital post att Stina vill etablera en butik. De har då möjligheter att inkomma med synpunkter

8. Grannarna skickar in eventuella synpunkter via kommunens E-tjänst.

9. Stina meddelas beslut och får startbesked via byggblocket Digital post. Kommunens verksamhetssystem uppdaterar Mina sidor med status på ärendet, som genererar händelser utifrån konceptet för byggblocket Mina ärenden.

10. Stina identifierar sig, loggar in i e-tjänsten via byggblocket Identitet. Hon rapporterar in slutbesked att ombyggnationen är färdigställd. Informationen om färdigställd byggnad tillgängliggörs i samhället via grunddatadomänen Fastighets- och geografisk information med verktyget Nationell geodataplattform. Där kan då myndigheter såsom Skatteverket, SCB, Boverket, Riksantikvarieämbetet och MSB hämta information till sina processer.

Figur 17 Företaget Stinas hästsport vill etablera sig och bygga butik

Detta scenario är en idé om möjlig framtida användning av infrastrukturen och nationella grunddata. Den kan koppla till livshändelsen starta företag och bedriva affärsverksamhet.

2.5.1 Nyttöanalys

Nyttorna som kan kopplas till scenario fem väntas uppgå till totalt 2 – 2,1 miljarder kronor över en tioårsperiod samt ge årliga besparingar på 177 miljoner kronor. Nyttorna som beskrivs är alla kopplade till det aktuella scenariot men

skapas inte enbart i det aktuella scenariot, utan det är den totala samhällsnyttan för de nyttor som kopplas till scenariot i respektive byggblock som presenteras.

- Byggblocket **Identitet** skapar nyttor i form av tids- och kostnadsbesparingar, bland annat i form av reducerad arbetstid till handläggning av personuppgifter, vilket leder till tidsbesparingar i offentlig sektor till ett uppskattat värde av **10 miljoner kronor**. Denna tidsbesparing är en del av den totala tids- och kostnadsbesparing som uppskattas uppgå till ett värde av 900 miljoner kronor över en tioårsperiod.⁵³
- **Grunddataramverket** skapar tids- och kostnadsbesparingar samt nytta i form av ökad trygghet.
 - Den totala nyttan till följd av tids- och kostnadsbesparingar som skapas av grunddatadomänen uppskattas till ett värde av **600 miljoner kronor över en tioårsperiod**. Av dessa är 420 miljoner kronor nytta hos företagen eller medborgarna och 180 miljoner kronor är nyttor i offentlig sektor.
 - Värdet av ökad trygghet är svår att kvantifiera, men uppskattas till **50–100 miljoner kronor totalt över tio års tid**.⁵⁴
- **Grunddatadomänen Företag och Person** skapar nytta i form av tids- och kostnadsbesparingar för kommuner. Dessa nyttor uppskattas till **39 miljoner kronor över en tioårsperiod**.⁵⁵
 - Tillgängliggörandet av data leder också till att myndigheter som Skatteverket, SCB, Boverket, Riksantikvarieämbetet och MSB kan hämta information till sina processer. Genom att data tillgängliggörs uppstår nytta genom tidsbesparingar.

⁵³ DIGG, *Identitet - Byggblocksbeskrivning*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4907ac/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_byggblocksbeskrivning_identitet_210129.pdf, läst 2021-11-25

⁵⁴ DIGG, *Nyttoanalys nationella grunddata*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/49049e/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/grunddata_underlag_nyttoanalys_20210129.pdf, läst 2021-11-25

⁵⁵ Damvad, *Nyttoanalys av grunddata – Personuppgifter och bolagsdata*, Stockholm, 2021.

- Byggblocket **API-hantering** skapar nytta för konsumenter genom att det blir enklare att nå, använda och förstå data, samt nytta i form av ökad trygghet.
 - Att det blir enklare för konsumenter att nå, använda och förstå data förväntas skapa nytta till uppskattningsvis **470 miljoner kronor över en tioårsperiod.**
 - Nyttan i formen av ökad trygghet är svår att kvantifiera, men uppskattas uppgå till **10–50 miljoner kronor över en tioårsperiod.** ⁵⁶
- Nyttan skapad av byggblocket **Auktorisation** är svår att kvantifiera, men uppstår bland annat genom en ökad informationssäkerhet. ⁵⁷
- För **Mina meddelanden** beräknas nyttorna främst bestå av tids- och kostnadsbesparingar, samt miljöbesparingar.
 - Tids- och kostnadsbesparingarna värderas till cirka **173 miljoner kronor per år** i form av nettobesparingar, som tillfaller kommunerna.
 - På samhällsnivå skapar minskad användning av brev nytta i form av miljöbesparingar till ett uppskattat värde **på 4 miljoner kronor per år** för kommuner. ⁵⁸
- En nytta uppkommer också via **Mina ärenden** i form av tids- och kostnadsbesparingar för både medborgare och kommunen tack vare minskad administration kring statusen på ansökan. Nyttan är inte kvantifierad.

⁵⁶ DIGG, *API-hantering - Byggblocksbeskrivning Informationshantering*, Sundsvall, 2021
https://www.digg.se/4907ac/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_byggblocksbeskrivning_apihantering_20210129.pdf, läst 2021-11-25

⁵⁷ DIGG, *Auktorisation- Byggblocksbeskrivning*, Sundsvall, 2021,
https://www.digg.se/4907ac/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_byggblocksbeskrivning_auktorisering_20210129.pdf, läst 2021-11-25

⁵⁸ Damvad, *Mina meddelanden - framtidsscenario*, Stockholm, 2021

2.6 Genomförda nyttoanalyser inom området

En förutsättning för att nyttor ska kunna realiseras är att byggblock och grunddatadomäner kommer att fungera på det sätt som är tänkt samt att offentliga aktörer, såsom myndigheter, kommuner och regioner kommer att använda dessa byggblock samt använda och tillgängliggöra nationella grunddata. Det innebär i sin tur utvecklingskostnader för infrastrukturen samt transformationskostnader för utveckling och implementering i samhället. Dessa kostnader ingår inte i nyttoberäkningarna. Bedömningen är dock att nyttorna överstiger kostnaderna.

I dagens digitala samhälle kan informationsutbyte genom infrastrukturen tillsammans med försörjning av grunddata antas bli alltmer kritiskt för samhällets effektivitet, funktionalitet och säkerhet. Nyttor med en sådan förvaltningsgemensam infrastruktur uppstår bland annat i form av minskad suboptimering i offentlig förvaltning, vilket i sin tur skapar nyttor brett i samhället, för medborgare och för företag⁵⁹. Inom ramen för arbetet med infrastrukturen och grunddataramverket har ett antal nyttoanalyser genomförts i syfte att visa på den nytta en sådan infrastruktur kan skapa. De genomförda nyttoanalyserna som bland annat avser byggblock och grunddatadomäner inom infrastrukturen visar på stora samhällsekonomiska nyttor^{60,61}. Nyttorna förväntas tillfalla den offentliga förvaltningen, men framför allt företag och medborgare samt samhället i stort. Att ha i åtanke är dock att beräkningar av sådana nyttor är osäkra, och särskilt när det kommer till att uppskatta framtida nyttor⁶².

⁵⁹ Bolagsverket, DIGG, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, MSB, Riksarkivet, Skatteverket, *Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte – delredovisning 2021-01-29*, Sundsvall, 2021,

https://www.digg.se/4905d9/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/delredovisning_etablera_digital_infrastruktur_20210129.pdf, läst 2021-11-25

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ Bolagsverket, DIGG, Lantmäteriet, MSB, Skatteverket, *Uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen – delredovisning 2021-01-29*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4905d9/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/delredovisning_etablera_nationellt_ramverk_for_grunddata_20210129.pdf, läst 2021-11-25

⁶² Bolagsverket, DIGG, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, MSB, Riksarkivet, Skatteverket, *Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte – delredovisning 2021-01-29, Metodbilaga – Rambolls nyttoanalys*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/49049e/globalassets/dokument/utveckling_av_digital_forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_underlag_nyttoanalys_metod_20210129.pdf, läst 2021-11-25

Genomförda och tillkommande beräknade nyttor för byggblock och nationella grunddata bör därför ses som potentiella nyttor.

2.6.1 Nyttoanalyser för byggblock

Ett antal nyttoanalyser har genomförts för byggblock inom infrastrukturen där utvecklingsarbetet av byggblocket kommit så långt att en kvantifiering av nyttorna varit möjlig och meningsfull^{63,64}. De genomförda nyttoanalyserna avser byggblocken Mina ombud, Mina ärenden, API-hantering, Metadata och Identitet. Det har senare gjorts en nyttoanalys på Mina meddelanden⁶⁵ som visar på en totalnytta på 3,7 miljarder kronor för en tioårsperiod. För dessa byggblock har nyttor estimerats till totalt drygt 8,7 miljarder kronor mätt i 2020 års penningvärde och för en tioårsperiod (2022–2031). För övriga byggblock som befinner sig i ett utvecklingskede, har nyttor endast analyserats kvalitativt och i begränsad omfattning⁶⁶, men allteftersom byggblock utvecklas kommer nyttoanalyser också att fördjupas.

2.6.2 Nyttoanalyser för grunddata

Nyttoanalyser har även genomförts inom ramen för grunddatauppdraget och som visade samhällsekonomiska nyttor om cirka 900 miljoner kronor under en tioårsperiod (2022–2031) mätt i 2020 års penningvärde⁶⁷. Av dessa nyttor uppskattades 600 miljoner kronor skapas genom tids- och kostnadsbesparingar. De kvalitativa samhällsekonomiska nyttorna, såsom exempelvis ökad trygghet, bedömdes till uppskattningsvis 300 miljoner kronor. De uppskattade nyttorna är dock osäkra och bygger i många fall på flera antaganden⁶⁸.

Allt eftersom nya grunddatadomäner ansluter sig till infrastrukturen och en stegvis utveckling sker genom att fler data läggs till och görs användbar för fler

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Bolagsverket, DIGG, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, MSB, Riksarkivet, Skatteverket, *Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte – delredovisning 2021-01-29*, Sundsvall, 2021, Resultat av nyttoanalys, https://www.digg.se/4907ac/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/informationsutbyte_bilaga_resultat-av-nyttoanalys_20210129.pdf, läst 2021-11-25.

⁶⁵ Damvad, *Mina meddelanden - framtidsscenario*, Stockholm, 2021

⁶⁶ Det gäller byggblocken Adressregister, Indexering, Min profil, Spårbarhet och Tillgänglighet.

⁶⁷ Bolagsverket, DIGG, Lantmäteriet, MSB, Skatteverket, *Uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen – delredovisning 2021-01-29*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4905d9/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/delredovisning_etablera_nationellt_ramverk_for_grunddata_20210129.pdf, läst 2021-11-25

⁶⁸ DIGG, *Nyttoanalys grunddata*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/49049e/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/grunddata_underlag_nyttoanalys_20210129.pdf, läst 2021-11-25

användare, förväntas nyttorna öka i motsvarande takt. För att skapa en realistisk helhetsbild kring nyttohemtagning krävs dock utveckling av gränssnitt, arbetssätt, processer, förmågor och informationshantering etc. Det är en utveckling och implementering som tar tid. I dagsläget befinner sig två grunddatadomäner, hälsodata och transportsystem, i en utforskande utvecklingsfas och nyttoanalyser kopplade till dessa domäner har till viss del påbörjats. Dessa grunddatadomäner är inte beslutade ännu och ingår därför inte inom ramen för de uppdrag som redovisas i denna rapport.

Även andra nyttoanalyser har genomförts inom ramen för enskilda sektorer och som visar på potentialen av att tillgängliggöra grunddata. En sådan analys ingick i den rapport Lantmäteriet redovisade under våren 2019, *Ekonomisk nytta av geodata i samhällsbyggnadsprocessen*⁶⁹. I studien gjordes en metaanalys av potentiella ekonomiska besparingar genom nationellt tillgängliggörande av standardiserad fastighetsinformation och geografisk information. Årliga potentiella ekonomiska nyttor i samhällsbyggnadsprocessen vid tillgängliggörande av standardiserade geodata uppskattades där till mellan 22,5 – 42,6 miljarder kronor för det svenska samhället. Nationellt harmoniserade och standardiserade basdata (grunddata) och tillgång till en nationell plattform för geodataaccess ansågs vara en förutsättning för att realisera nyttan. I juni 2020 slutrapporterade Lantmäteriet ett regeringsuppdrag, *Uppdrag gällande Tillgängliggörande av särskilt värdefulla datamängder*⁷⁰. En nyttoanalys kopplat till öppna värdefulla datamängder (grunddata) ingick i detta regeringsuppdrag. Nyttoanalysen bestod av två delstudier, en metastudie och en case-baserad studie. I metastudien estimerades att fyra specifika datamängder – geospatiala data, adressdata, företagsdata och geologiska data - skulle som öppna data kunna skapa nyttor till ett samhällsekonomiskt värde av totalt 11,1 miljarder kronor årligen. Den case-baserade studien pekade på 20 användningsområden inom fem sektorer där värdet av tillgängliggörandet av de föreslagna datamängderna estimerades till 10 - 21 miljarder kronor årligen. Analysen visade att störst potential borde finnas inom

⁶⁹ Lantmäteriet, *Ekonomisk nytta av geodata i samhällsbyggnadsprocessen i Sverige*, Gävle, 2019, https://www.lantmateriet.se/contentassets/50c7b8feec4744e5a0fa2ffaf0ea07ec/519-2018_2889-bilaga-2-ekonomisk-nytta-rattelse-190514.pdf, läst 2021-11-25

⁷⁰ Lantmäteriet, *Uppdrag gällande Tillgängliggörande av särskilt värdefulla datamängder, - slutrapport 2020-06-08*, Gävle, 2020, <https://www.lantmateriet.se/contentassets/e16a59e08cb744149c878776256560e6/slutrapport---tillgangliggorande-av-sarskilt-vardefulla-datamangder.pdf>, läst 2021-11-25

informations- och kommunikationssektorn och samhällsbyggnadssektorn där tillgängliggörandet av föreslagna datamängder bland annat kan öppna upp för effektivare IT-system och planeringsprocesser.

En nyttoanalys har även genomförts utifrån perspektivet om person- och företagsinformation skulle kunna vara tillgängliga dygnet runt sju dagar i veckan (24/7)⁷¹. Analysen syftade till att ge en överblick över hur nyttor i sådana fall skulle fördelas per myndigheter, kommuner och regioner. Analysen byggde på de tidigare genomförda nyttoberäkningarna inom ramen för grunddatauppdraget⁷². Den estimerade nyttan av tillgängliggörande av person- och företagsinformation, estimerades till cirka 175 miljoner kronor för offentliga aktörer⁷³. Nyttan ansågs utgöras av tids- och kostnadsbesparingar motsvarande cirka 108 miljoner kronor, bättre tjänster och nya användningsområden motsvarande cirka ca 27 miljoner kronor samt en ökad användning av information motsvarande cirka 9 miljoner kronor. Uppdelat på offentliga aktörer så estimerades nyttan för kommuner och regioner till cirka 39 miljoner kronor vardera, medan nyttan för myndigheter estimerades till cirka 30 miljoner kronor⁷⁴.

2.6.3 Andra genomförda nyttoanalyser

För att kunna nyttja digitaliseringens möjligheter har bland annat Kommunutredningen och Valfärdskommissionen betonat vikten av väl fungerande digital samverkan, informationsutbyte och informationsförsörjning. Det gäller såväl inom, som mellan kommuner och regioner, men även för hela den offentliga förvaltningen.

I juni 2021 redovisade DIGG rapporten *Uppdrag att genomföra en analys om förutsättningar för kommuners och regioners deltagande i den förvaltningsgemensamma*

⁷¹ Damvad, *Nyttoanalys av grunddata – Personuppgifter och bolagsdata*, Stockholm, 2021.

⁷² DIGG, *Nyttoanalys grunddata*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/49049e/globalassets/dokument/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur/grunddata_underlag_nyttoanalys_20210129.pdf, läst 2021-11-25

⁷³ Avser en 10-årsperiod (2022–2031) och mätt i 2020 års penningvärde.

⁷⁴ Nyttofördelningen per aktör baserades på en rad intervjuer som genomfördes med offentliga aktörer.

*digitala infrastrukturen*⁷⁵ som en del av ett pågående regeringsuppdrag^{76, 77}. Fokus för det nämnda regeringsuppdraget är välfärden med vård, skola och omsorg samt hälso- och sjukvård. Inom ramen för uppdraget har flera nyttoanalyser genomförts och som visar på potentiella nyttor för myndigheter, kommuner och regioner genom att använda gemensamma digitala lösningar och infrastruktur⁷⁸. Ett exempel på nyttoanalys inom detta uppdrag var potentiella nyttor med säkra digitala möten vid handläggning av ärenden inom socialtjänsten, där kommun, region och myndighet utgör mötesdeltagare. Den genomförda analysen visade att potentialen för studerade ärendetyper uppgick till totalt 1,5 miljoner timmar eller cirka 546 miljoner kronor när möten kan ske digitalt istället för fysiskt.

⁷⁵ DIGG, *Uppdrag att genomföra en analys om förutsättningar för kommuners och regioners deltagande i den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen – löpande rapportering 2021-06-30*, Sundsvall, 2021, <https://www.digg.se/49f3b2/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/analysuppdrag-kommuner-och-regioner--rapport-lopande-rapportering.pdf>, läst 2021-11-25

⁷⁶ Regeringen, *Uppdrag att genomföra en analys om förutsättningar för kommuners och regioners deltagande i den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen*, Stockholm, 2020, <https://www.regeringen.se/4a6a2c/contentassets/f1d37aa2b56a4fdabc4617f80db5a74f/uppdrag-att-genomfora-en-analys-om-forutsattningar-for-kommuner-och-regioners-deltagande-i-den-forvaltningsgemensamma-digitala-infrastrukturen>, läst 2021-11-25

⁷⁷ Regeringen, *Ändring av uppdraget att genomföra en analys om förutsättningar för kommuners och regioners deltagande i den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen*, Stockholm, 2021, <https://www.regeringen.se/49635a/contentassets/ba8de036d1c24dd4bf14daa0b48eaa20/andring-av-uppdraget-att-genomfora-en-analys-om-forutsattningar-for-kommuner-och-regioners>, läst 2021-11-25

⁷⁸ DIGG, *Uppdrag att genomföra en analys om förutsättningar för kommuners och regioners deltagande i den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen – löpande rapportering 2021-06-30, Bilaga: Nyttanalyser*, Sundsvall, 2021, <https://www.digg.se/49f3b2/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/analysuppdrag-kommuner-och-regioner--bilaga-nyttanalyser.pdf>, läst 2021-11-25

3 Finansiering av infrastrukturen

Med utgångspunkt i det som redovisats angående finansiering i delredovisningarna^{79, 80}, har ingående myndigheter genomfört en fördjupad analys kring långsiktig finansiering för infrastrukturen.

För att öka den långsiktiga finansieringen av infrastrukturen finns olika vägar att gå. Ett alternativ är en politisk satsning utifrån att regeringen får bättre förutsättningar för att styra och följa upp investeringar inom infrastrukturen, där möjligheten att betrakta investeringarna som en samhällsinvestering kan vara en väg att uppnå detta. Ett annat alternativ är att hitta andra finansieringsformer än anslag, vilket kan utgöras av avgiftsfinansiering eller tillfälliga medel i form av bidrag från Vinnova eller EU.

Samhällsinvesteringar är investeringar som riksdagen beslutar om, antingen genom att anvisa anslag eller genom en övrig kreditram. Myndigheter som genomför samhällsinvesteringar ska lämna information om dessa investeringar i ett förslag till investeringsplan.

Ingående myndigheter rekommenderar att infrastrukturen bör utgöra en samhällsinvestering eftersom det ger riksdag och regering bättre förutsättningar att styra och följa upp investeringar genom den investeringsplan som lämnas i budgetunderlaget. Därtill bidrar det även till ökad transparens kring utvecklingen av infrastrukturen. Det skulle även ge en större tyngd till infrastrukturen utifrån att den därmed utgör en gemensam infrastruktur som vi gemensamt ansvarar för.

⁷⁹ Bolagsverket, DIGG, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, MSB, Riksarkivet, Skatteverket, *Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte – delredovisning 2021-01-29*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4905d9/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/delredovisning_etablera_digital_infrastruktur_20210129.pdf, läst 2021-11-25

⁸⁰ Bolagsverket, DIGG, Lantmäteriet, MSB, Skatteverket, *Uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen – delredovisning 2021-01-29*, Sundsvall, 2021, https://www.digg.se/4905d9/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/delredovisning_etablera_nationellt_ramverk_for_grunddata_20210129.pdf, läst 2021-11-25

Även Ekonomistyrningsverket (ESV) gör bedömningen att byggblock inom infrastrukturen kan klassificeras som samhällsinvestering i sin rapport⁸¹. Utifrån detta föreslår ESV även att DIGG får en strategisk och samordnande roll.

Vi föreslår utifrån detta att:

- Den befintliga långsiktiga planen för infrastrukturen utgör även strategisk plan för samhällsinvesteringar kopplade till infrastrukturen.
- Infrastrukturansvarig myndighet (DIGG) får i uppdrag att ansvara för framtagande av investeringsplan för samhällsinvesteringar för infrastrukturen i enlighet med framtagen samordningsmodell för infrastrukturen, som en del av sitt budgetunderlag. DIGG ansvarar därmed för att prioritera turordningen i investeringsplanen utifrån beroenden och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och därmed också lämna rekommendation till regering och riksdag.
- Infrastrukturansvarig myndighet får en strategisk roll i att bedöma vilka projekt och genomföranden som bör klassificeras som samhällsinvesteringar.
- För de utökade uppgifterna bör infrastrukturansvarig myndighet tillföras anslagsmedel.

Ingående myndigheter har i delredovisningen konstaterat att finansiering via avgifter i många fall motverkar användning och anslutning. Detta stöds även av ESV i rapporten *Styrning och finansiering av förvaltningsgemensam digital infrastruktur*, ESV 2020:23. Den fördjupade analysen innebär ingen ändring i detta ställningstagande.

Extern finansiering, via exempelvis Vinnova och EU-medel ser vi inte som en hållbar långsiktig lösning. Dock kan det i enstaka fall utgöra ett tillskott till finansiering primärt i utvecklingsfasen.

⁸¹ Ekonomistyrningsverket, *Rapport Styrning och finansiering av förvaltningsgemensam digital infrastruktur*, ESV 2020:23, Stockholm, 2020 <https://www.esv.se/contentassets/4f071b4bf3754c46baa037b9ebf0b42f/2020-23-styrning-och-finansiering-av-forvaltningsgemensam-digital-infrastruktur.pdf>, läst 2021-11-25

Utveckling av infrastrukturen innebär att arbete i flera utvecklingsfaser behöver finansieras. De olika utvecklingsfaserna kan finansieras med olika källor:

- Fasen utforskande utveckling bör finansieras med det anslag som DIGG har tilldelats, för att finansiera infrastrukturen. Ett extra tillskott till finansiering kan vara extern finansiering, exempelvis Vinnova eller EU-medel.
- Fasen utveckling bör finansieras med anslag. Om en myndighet har fått uppdrag att ansvara för ett byggblock eller grunddatadomän bör ett särskilt anslag följa detta uppdrag. Om inte ett sådant uppdrag har tilldelats så bör det anslag som DIGG har tilldelats, för att finansiera infrastrukturen användas. Även i denna fas kan extern finansiering vara ett extra tillskott till finansiering.
- Fasen införande och förvaltning bör finansieras med anslag. Den myndighet som har fått uppdraget att ansvara för ett byggblock eller grunddatadomän bör tilldelas ett särskilt anslag för införande och förvaltning. Avgifter för användning av digitala tjänster inom infrastrukturen kan vara en möjlig finansiering av förvaltningskostnader. Vi gör fortsatt bedömningen att detta är motverkande för en bred anslutning och användning av infrastrukturen.

I sammanhanget är det viktigt att poängtera, att kostnaderna för infrastrukturen bör finansieras gemensamt under hela dess livscykel. Finansieringen behöver vara långsiktig, stabil och förutsägbar för både ansvariga inom infrastrukturen och de aktörer som ska använda densamma.